БАҲОРНИНГ ҲАР ДАМИ — ДЕҲҚОН ҲАМДАМИ!

Ҳозирги долзарб кунларнинг ҳарбир дақиқасини ғанимат деб билган Янгийўл ишлаб чиқариш бошқармасидаги «Коммунизм» колхозининг деҳқонлари чигит экишни оммавий равишда бошлаб юбордилар. Суратда: (чапдан) бригадир А. Тўраев ва колхоз партия ташкилотининг секретари Б. Мирзааҳмедов ўртоқлар чигит экилаётган пайкални кўздан кечирмоқдалар.

В. Салов фотоси.

БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ САНОАТ ВА ҚИШЛОҚ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТЛАРИ, ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ САНОАТ ВА ҚИШЛОҚ ОБЛАСТЬ ҲАМДА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

№ 69 (2360), | 7 апрель, якшанба, 1963 йил. | Баҳоси 2 тийин.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетида

МЕҲНАТКАШЛАР ХАТЛАРИГА СЕЗГИРЛИК БИЛАН МУНОСАБАТДА БЎЛАЙЛИК

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг Президиуми меҳнаткашларнинг шикоят ва аризаларини қараб чиқиш, республика ташкилотлари ва муассасаларида меҳнаткашларни қабул қилиш тўғрисидаги масалани муҳокама қилди.

Кейинги пайтларда кўпгина партия комитетлари, маҳаллий Советларнинг ижроия комитетлари, министрликлар, идоралар ва бошқа ташкилотлар гражданларнинг хатлари, шикоят ва аризаларини қараб чиқишга эътиборни кучайтирдилар, жойлардан берилган сигналларни анча сезгирлик билан қарай бошладилар, меҳнаткашларнинг таклифларини амалга ошириш юзасидан, социалистик мулкни талон-торож қилиш, давлатни алдаш, ўз хизмат лавозимини суиистеъмол қилиш фактларини тугатиш юзасидан зарур тадбирлар кўрадиган бўлиб қолдилар.

Шу билан бирга Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг Президиуми ҳисоблайдики, республика партия, совет, хўжалик ва жамоат ташкилотларининг айрим раҳбарлари меҳнаткашларнинг хатларига, шикоят ва аризаларига ҳамон етарли аҳамият бермаётирлар, меҳнаткашларни қабул қилишни ёмон ташкил этганлар ҳамда КПСС Марказий Комитетининг 1958 йил 2 августдаги «Меҳнаткашларнинг хатлари, шикоят ва аризаларини қараб чиқишдаги жиддий камчиликлар тўғрисида» қабул қилган қарорини ва шу масала юзасидан Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг қарорини қониқарсиз бажармоқдалар. Кўпгина ташкилотларда гражданларнинг шикоят ва аризаларини қараб чиқишда сусткашлик, формализм ва сансалорликка йўл қўйилади. Ўзбекистон КП Марказий Комитети ва Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Партия-давлат контроли комитети томонидан ўтказилган текшириш шуни кўрсатдики, Ўзбекистон ССР Автомобиль транспорти ва тош йўллар министрлигида, меҳнаткашлар депутатлари Тошкент қишлоқ, Сурхондарё область ижроия комитетларида, Юқори Чирчиқ район ижроия комитети ва бошқа бир қатор ташкилотларда бундай фактлар айниқса кўп содир бўлаётир.

Айрим министрлик, идора, ташкилот, муассаса ва корхоналарнинг раҳбарлари меҳнаткашларнинг шикоят ва аризаларига муносабатни яхшилаш соҳасида аппаратда ҳам, уларга бўйсунувчи ташкилотларда ҳам қатъий чора кўрмаётирлар. Тошкент область ижроия комитети кейинги икки йил мобайнида район ижроия комитетларида меҳнаткашларнинг шикоят ва аризаларини қараб чиқишнинг аҳволини текшириб кўрмади.

Айрим раҳбарларнинг масъулиятсизлиги орқасида аризаларни ножўя хатти-ҳаракатидан шикоятчилар арз қилган мансабдор кишиларнинг ўзларига юбориш фактларига йўл қўйилди.

Айрим раҳбарларнинг матбуот сигналларига ҳам расмиятчилик билан қараш ҳоллари оз эмас.

Бир қатор ташкилотларда, жумладан Госпланда, Соғлиқни сақлаш министрлигида, Олий судда, «Ўзбекбирлашув» правлениесида Ўзбекистон ССР Олий Совети ва маҳаллий Советлар депутатларининг хат ва талаблари узоқ вақт кўрилмасдан ётган, бу министрлик ва идораларнинг раҳбарлари эса уларни ўз вақтида ҳал этиш устидан назорат қилиб турмаганлар.

Кўпгина ташкилотларда гражданларни қабул қилишнинг аниқ тартиби белгиланмаган, бир қатор ташкилотлар ва муассасаларнинг раҳбарлари ўзлари тасдиқлаган қабул графигига амал қилмайдилар, ишдан ташқари вақтларда меҳнаткашларни қабул қилишни уюштирмайдилар. Раҳбарларнинг қуйи ташкилотларга бориб меҳнаткашларни қабул қилиш ишлари амалда қўлланилмайди, ижрони текшириш қониқарсиз йўлга қўйилган.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг Президиуми ҳисоблайдики, тушаётган шикоятлар доимий равишда анализ қилиниб, умумлаштириб борилмаётгани, материалларни текшириш, унинг ёзилиш сабабларини ўрганиш ҳамда бу камчиликларни тугатиш юзасидан амалий тадбирлар кўрилмаётгани меҳнаткашларнинг хатлари билан ишлашдаги жиддий камчиликлардир.

Кейинги йилларда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети давлат мулкини талон-торож қилиш, кўзбўямачилик, хизмат вазифасини суиистеъмол қилиш фактларини фош қилди. Бу нарса республика партия, совет ва хўжалик ташкилотларининг айрим раҳбарлари меҳнаткашларнинг сигнал ва аризаларини ўз вақтида қараб чиқишга масъулиятсизларча муносабатда бўлганлигидан, очиб ташланган камчилик ва хатоларни тугатиш юзасидан қатъий чоралар кўрмаганларидан далолат беради.

Министрликлар, идора, ташкилот, корхона, колхоз ва совхозлардаги кўпгина бошланғич партия ташкилотлари хат ва шикоятларни қараб чиқишни яхшилаш масалаларига доимий эътиборни қаратмайдилар, шикоят ва аризаларни ўз вақтида ва эътибор билан қараб чиқишда коммунистларга талабчанлик кўрсатмайдилар, бу масалани партия йиғилишлари муҳокамасига қўймайдилар.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Президиуми партия комитетлари секретарларидан, маҳаллий Советлар ижроия комитетлари раисларидан, министрлик ва идоралар, корхоналар, ташкилот ва муассасаларнинг раҳбарларидан меҳнаткашлар н и н г хат, шикоят ва аризаларини қараб чиқиш, меҳнаткашларни қабул қилиш ишига ўз муносабатларини тубдан ўзгартиришни, КПСС Марказий Комитети ва Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг бу масала юзасидан қабул қилган қарорларининг бажарилишини таъминлашни талаб қилди.

Бу ташкилотларнинг раҳбарларига меҳнаткашлардан тушаётган шикоят ва аризаларни ҳисобга олиш ҳамда бу ариза ва шикоятлар ҳаракатини кузатишда қаттиқ тартиб ўрнатиш; бу ишни олиб боришни қобилиятли, яхши тайёргарлиги бўлган ходимларга топшириш таклиф қилинди; шунингдек тушган хатларни шахсан қараб чиқиш ва текшириш зарур бўлган пайтда муддат ва тегишли ижрочилар белгилаш; меҳнаткашларнинг шикоят ва аризаларини текшириш учун партия комитетларининг, партия-давлат контролига кўмаклашиш группалари аъзоларини, советларнинг депутатларини ва жамоатчилик вакилларини кенг жалб қилиш таклиф этилди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Президиуми меҳнаткашларни қабул қилишни жиддий суратда яхшилаш зарурлигини кўрсатди. Шу мақсадда ҳар бир ташкилот ва муассасада раҳбарларнинг гражданларни қабул қилиши графигини белгилашни таклиф қилди, бунда қабул қилинадиган жой ва унинг вақти кўрсатилиб, бу графикка қатъий амал қилиниши таъминлансин.

Партия, совет ва хўжалик ташкилотларининг раҳбарларига гражданларни вақт-вақти билан бевосита уларнинг иш жойларида — йирик корхоналарда, ташкилотларда, колхоз-совхоз ва қишлоқ Советларида қабул қилишни уюштиришни тавсия этди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг Президиуми тушган хатларни қараб чиқиш, меҳнаткашларни қабул қилиш юзасидан назорат қилишни шахсан партия комитетларининг секретарларига, маҳаллий Советларнинг ижроия комитетлари, министрлик, идора, ташкилот, муассаса, ишлаб чиқариш бошқармалари, корхоналар, колхоз ва совхозларнинг раҳбарларига юклади, улардан сансалорлик ва бюрократизм фактларини тугатиш юзасидан қатъий чоралар кўришни, шикоятларни қараб чиқишга масъулиятсизларча қаралган ҳар бир ҳодисани муҳокама қилиш ва айбдорларни қаттиқ жазолашни талаб этди. Партия комитетлари, маҳаллий Советларнинг ижроия комитетлари, министрлик ва идоралар, ташкилот ва муассасаларнинг раҳбарлари зиммасига меҳнаткашларнинг шикоят ва аризаларини қараб чиқишнинг аҳволини вақт-вақти билан текшириб туриш, меҳнаткашларни аппаратда, шунингдек, унга бўйсунувчи ташкилотларда қабул қилишни кузатиш, тушаётган шикоят ва аризаларнинг характерини доимий суратда анализ қилиб бориш ҳамда бу шикоятларни келтириб чиқараётган сабабларни тугатиш юзасидан чоралар кўриш топширилди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети барча область, шаҳар, район партия комитетларига, ишлаб чиқариш бошқармалари партия комитетларига, республика министрликлари ва идораларига, Қорақалпоғистон АССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Советига, область, шаҳар ва район Советлари ижроия комитетларига, ишлаб чиқариш бошқармаларига, касаба союзларнинг республика ва область Советлари ҳамда комитетларига ушбу қарорни муҳокама қилишни ва меҳнаткашларнинг хат ва аризаларини қараб чиқишда, меҳнаткашларни қабул қилишда йўл қўйилган камчиликларни тугатиш юзасидан зарур чоралар кўришни таклиф этди.

ОЛИМЛАР МАСЛАҲАТИ

60х45 нинг АФЗАЛЛИГИ

Акром ДОДАБОЕВ,
биология фанлари доктори.

Жонажон партия ва ҳукуматимизнинг яқинда қабул қилган қарори барча совет пахтакорлари қатори ўзбек деҳқонларининг ҳам бир қувончига ўн қувонч, бир ғайратига ўн ғайрат қўшиб юборди. Ўрта толали совет пахта навлари ҳосилининг харид нархларини шу бу йилдан бошлаб колхозлар сектори бўйича ўртача 20 процентга, совхозлар сектори бўйича 12 процентга оширилганлиги ва давлатга сотилган ҳар бир тонна пахта учун 300 килограммдан ғалла тақсимланиши пахтакорларимизни янги-янги марралар сари отлантирди. Бу буюк ғамхўрликка жавобан республикамиз пахтакорлари етти йилликнинг бешинчи йилида она-Ватан омборларини 3 миллион 566 минг тонна «оқ олтин» билан бойитишга сўз бердилар.

Атрофда сулув баҳор ўзининг бутун гўзаллиги билан элни безатаётган ҳозирги долзарб кезларда чигит экиш борган сари авж олаяпти. Ҳозирги ҳал қилувчи маросимга пухта ҳозирлик кўрган илғор хўжаликлар катта-катта майдонларга чигитни квадрат-уялаб экмоқдалар. Қудратли техника билан қуролланган фидокор деҳқонлар чигитни жуда қисқа вақт ичида сифатли қилиб экиб олишга ошиқишяпти. Ишнинг кўзини билган пахтакорлар ерга ташланган ҳар бир дона чигит мўл «оқ олтин» хирмонининг пухта замини эканлигини чуқур англаганликлари ҳолда экиш ишларини агрономия ва агробиология фанларига суянган ҳолда бажараётирлар.

Катта хирмон яратиш учун бораётган курашнинг ҳозирги долзарб кунларида баъзи бир муҳим масалаларни ипидан-игнасигача тушуниб олиш ҳар бир деҳқон учун ҳам фарз, ҳам қарздир. **«Вақтинг кетди — нақдинг кетди» дейди халқимиз. Бу гап бечизга айтилмаган. Қишлоқ хўжалигида ҳар бир ишнинг ҳам ўз вақти бор. Агар бирор иш оби-тобида бажарилмаса не ҳасратда қилинган меҳнат беҳудага кетади.**

Шу боисдан бугун сиз деҳқонлар билан газета орқали қилаётган суҳбатимда муҳим аҳамият касб этадиган баъзи бир масалаларга тўхталиб ўтмоқчиман. Мана, кўчат қалинлиги масаласини олиб кўрайлик. Бу сизлар учун янги гап эмас, албатта. Ҳосил кўчатдан олинишини ҳаммангиз беш бармоқдай яхши биласиз. Аммо бир қатор хўжаликларда бу хусусда тажрибада синалган, илм-фан пухта таҳлил қилган муҳим омилларга тўлақонли амал қилинмаяпти. Гап ҳар бир гектар пахта майдонида керакли миқдорда кўчат сақлаб қолиш мавзуи устида бормоқда. **Кўп йиллик тажрибалар шуни кўрсатдики, пахтадан паст ҳосил етиштирилишининг асосий сабабларидан бири кўчат қалинлиги кўнгилдагидай бўлмаётганлигидадир. Тошкент областининг шароитида ҳар гектар майдонда, ҳар бир квадрат метр ерда кўчат бир хил қалинликда бўлса, пахта эртароқ пишади, мўл ва арзон ҳосил етиштирилади.**

Биз чигит экишни жуда қисқа муддатларда, 12-15 кун ичида тугаллашимиз шарт. Чигит униб чиққанидан то пахта пишиб етилгунига қадар 160—180 кунгина яхши об-ҳаво шароити сақланиб туради. Республикамизнинг кўпгина районларида ғўзанинг ривожланишини тақа-тақ тўхтатиб қўядиган кўнгилсиз совуқ 10 октябрь билан 1 ноябрь ўртасида бошланади. Баъзи йиллари бундан ҳам эртароқ совуқ тушади.

Ғўза 1 июлдан бошлаб 100—110 кун давомида муттасил гуллайди. Бу гулларни кўсакка айлантириб, кўсакларнинг ҳаммасини етилтириб, пахтасини йиғиштириб олаолсак мисли кўрилмаган ҳосил кўтарган бўлар эдик. Лекин об-ҳаво шароитимиз бунга имкон бермайди. Шунинг учун биз мўл, арзон ва аъло сифатли пахта етиштириш учун бўлак манбаъларни излаб топишимиз даркор. **Ҳосилдорликни оширишнинг энг реал имкониятларидан бири ҳар бир қарич ерда мўл ҳосил тугунчаларини вужудга келтиришдан иборат.**

Ғўза — кўпйиллик ўсимлик. Юмшоқ об-ҳаво шароитида у сурункасига шоналаб гуллайверади. Бизнинг шароитимизда эса ғўза муайян муддатларда ҳосил беради. Шу боисдан ғўза тупларининг сони хирмонимизнинг тақдирини ҳал қилади. Агар агротехника тадбирлари оби-тобида амалга оширилса, пайкалда мўлжалдаги кўчат қалинлиги сақлаб қолинса мўл ҳосил кўтариш шубҳасиздир. Ғўза неча-неча йиллардан буён бир йиллик ўсимлик сифатида экиб келинаётганлигига қарамай, қулай шароит вужудга келганда (кўп ўғит берилса, хусусан кеч озиқлантирилса, сув миқдори ошиб кетса, кўчат сийрак бўлса) кўп йиллик ўсимликка айланиб кетади. Бундай ҳолда ғўза ғовлаб ўсади, кераксиз шохлари кўпайиб кетади ва ҳосил тугунчаларининг етилиши сустлашади.

Кўпчилик ўртоқлар менга мана бундай мазмунда савол беришади: пахта хирмони баракали бўлиши учун чигит экиш мавсумида нималарга алоҳида эътибор бериш керак? Бунга жавобан айтишим керакки, аввалambор ҳар бир гектар пайкалда 90—110 минг туп кўчат бўлишини таъминлаш мақсадида экиш схемаларини танлашга жиддий эътибор билан қарамоқ зарур. Республикамизнинг турли районларидаги об-ҳаво, ер-сув шароитига қараб чигит экишнинг турли схемалари тавсия этилган. Жумладан 60х60, 60х50, 60х45, 60х30 ва айрим жойларда 60х25, 60х20 сантиметрли схемаларда чигит экилади. 60х60, 60х50 ва 60х45 сантиметрли схемаларда экилган ўсимликнинг қатор ораларини икки томонлама ишлаш, майдонни ўз вақтида бегона ўтлардан тозалаш анча осон бўлади.

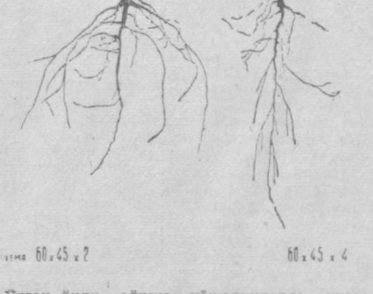

Ўтган йили айрим хўжаликларда ишчи кучлари етишмади, ғўза қатор ораларини эса ёввойи ўт босиб кетди. Натижада эрта пайдо бўлган ҳосил тугунчалари тўкилиб кетди, ҳосилнинг кўп қисми бой бериб қўйилди. Бундан ташқари бегона ўтлар машиналарнинг унумли ишлашига ҳалақит берди.

1962 йилда бирқатор хўжаликларнинг раҳбарлари «ҳар гектар майдонда 90—110 минг туп кўчат бўлсин!» деган жанговар шиорга парвосизлик билан қарадилар ва оқибат натижада хирмонга катта путур етди. **Агар 60х50, 60х45 схемаларидан кенг фойдаланилса, ҳар гектар ерда 90—110 минг туп кўчат ўстиришга эришиш мумкин.** 60х60 схемасида ҳар гектар майдонда 27 минг уя бўлади. Агар ҳар бир уяда 2 тадан кўчат бўлса ҳам бир гектар пайкалда 54 минг туп ғўза ўсади. Борди-ю, ҳар бир уяда 3 тадан кўчат қолдирилса, 81 минг туп ғўза бўлишига эришиш мумкин. Лекин бу қоғозда шундай. Амалдачи? Амалда буткул ҳамма уялардаги чигитлар бир текис бўлиб униб чиқмаслиги ҳам мумкин. Агротехника қоидалари асосида тайёрланган ерларга чигит экилган тақдирда ҳам бир неча минг уя бўм-бўш қолиши мумкин. Натижада 60х60 схемаси билан экилса, ҳар бир уяда ўрта ҳисобда 2, 3 тадан кўчат қолдирилган чоқда ҳам ҳар гектар майдонда 70—80 минг туп кўчатни сақлаб қолиш қийин. Бу схема билан чигит экилган майдонларда кўчат сийрак бўлиб қолади, ғўза ғовлаб кетади, пахта кеч пишади. Шундай экан, иложи борича бу схемадан фойдаланмаслик керак.

Агар 60х50 схемасида чигит экилса, ҳар гектар пайкалда 33 минг уя бўлади. Ҳар бир уяда 2 тадан кўчат қолдирилса, бир гектар майдонда 66 минг туп, 3 тадан кўчат қолдирилса, 99 минг туп ғўза ўсади. Айтайлик, шу схемада чигит экдингиз. Бир гектар майдонда 33 минг эмас, борингки 30 минг уя, ҳар бир уяда 2—3 тадан кўчат бўлсин. Бундай тақдирда кўчат қалинлигини аранг 60—80 минг тупга етказа оласиз.

Бизнинг фикримизча деҳқонларга жуда қўл келадиган схема — 60х45 схемасидир. Чигит шу услубда экилса, ҳар гектар ерда 37 минг уя бўлади. Ҳар бир уяда иккитадан кўчат бўлганда ҳам кўчат қалинлиги 74 минг туп бўлади. Бу схема ҳар гектар майдонда мўлжалдагидан 4—5 минг уядан чигит униб чиқмаганида ҳам 80—90 минг туп кўчатни сақлаб қолишга имкон беради. Шунинг учун чигитни 60х45 схемасида экиб, ҳар бир уяда 2—3, ҳатто 4 тадан кўчат қолдириш ниҳоятда фойдалидир. Шу ажойиб схемага маҳкамроқ ёпишиб олсангиз, қатор ораларини механизмлар ёрдамида икки томонлама ишлашингиз учун кенг йўл очилади, етиштирган ҳосилингиз ҳам машиналар билан териб олинади. Агар деҳқон сизот сувлари чуқур бўлган ерларга шу схема билан чигит экса, ҳар бир уяда 2—3 тадан кўчат қолдирса ва ўсимлигини юрак ҳарорати билан парвариш қилса, мақсадига албатта эришади. Еrости сувлари 90 сантиметрдан чуқур бўлган майдонларда ҳар бир уяда 4 тадан кўчат ўстирилса ҳам зарар қилмайди.

Чигитни тўла-тўкис ундириб олишда ерни экишга пухта тайёрлаш жуда катта аҳамиятга эга. Ер қанча текис бўлса ғўза шунча яхши ривожланади, парвариш шунча кўнгилдагидай ўтади. Тошкент областининг баъзи бир хўжаликларида чигит экилаётганида кейинроқ ғўзани маромига етказиб суғоришга шароит яратиш тўғрисида ўйлаб ҳам кўрилмайди. Қир жойларда кўчат қалинлиги тўла сақланишга сақланади-ю, ғўза қондириб суғорилмайди, сув ниҳоятда тез оқиб жўякларни ювиб кетади. Натижада ўсимлик нормал ривожланмайди, ҳосил тугунчаларини тўкиб юборади. Бундай иш қилиш билан мўл ҳосил етиштириб бўлмайди албатта. **Шунинг учун мен айтмоқчи эдимки, қирли участкаларга жойлашган бригадаларда экиш агрегатларининг экипажлари тажрибали сувчилар билан маслаҳатлашиб иш қилсалар, эгатларнинг йўналишини, ёзда ғўзалар қониқиб сув ичишини кўзда тутган ҳолда ишни ташкил этсалар жуда соз бўлади.**

Кўп йиллик тажриба шуни кўрсатдики, ҳар бир уяда фақат биттадан кўчат қолдирилса, ўсимлик илдизи ернинг устки қатламидан кўпроқ бахра олади, унинг ўқ илдизи ўсмай қолади. Агар ҳар бир уяда икки, уч, тўрт туп ғўза ўстирилса, ўқ илдиз яхши тараққий этади (суратга қаранг). Бу нарса пахтанинг тез пишиб етилишига, мўл ҳосил кўтарилишига ижобий таъсир кўрсатади. Фан ютуқлари ва илғорлар тажрибаси шуни исботладики, ғўза илдизи ернинг юза қатламларида қолса, культивация вақтида қирқилиб кетади. Қирқилган илдизлардан эса осонгина вильт инфекцияси тарқалиб ғўза тупларининг нобуд бўлишига олиб келади. **Уяларда кўчат кўп бўлса ўқ илдиз чуқурга кетади, натижада ғўза вильт билан кам касалланади. Мўл ҳосил етиштиришнинг муҳим омилларидан бири ҳам ана шунда.**

Кўчат қанча кўп бўлса, вильт билан касалланиш шунча кам бўлади. Текширишлар шуни кўрсатдики, агар ҳар гектар ерда 60 минг тупгача кўчат бўлса вильт билан зарарланиш даражаси 37,1 процент, ҳосилдорлик 27,6 центнер, 80 минг тупгача бўлса вильт билан зарарланиш 26,9 процент, ҳосилдорлик 35,2 центнер, 80—100 минг туп бўлса вильт билан зарарланиш 18,3 процент, ҳосилдорлик 37,1 центнер, 100—120 минг туп бўлса вильт билан зарарланиш 9,1 процент, ҳосилдорлик 38 центнер бўлади. Кўрдингизми, кўчатни қанча кўп ўстирсангиз хирмонингиз шунча баракали бўлади.

Ғўза туплари зич бўлишининг афзалликлари фақат шу билангина чегараланмайди. **Кўчат кўп бўлса ғўзапоянинг ҳажми кичик бўлади, оқибатда ҳосил тез пишиб етилади, машина теримига қулай имконият яратиб беради.**

Апрель — ғанимат ой. Унинг ҳар бир куни, ҳар бир соати пахта хирмонимизнинг тақдирини ҳал қилади. Темирни қизиғида босган темирчининг иши ўнг келгани каби, шу кунларда чигит экишнинг суръатини жадаллаштирган, ерга оби-тобида уруғ қадаган, кўчатнинг қалин бўлиши тўғрисида ҳозирданоқ қайғирадиган деҳқоннинг ҳам омади келади, юзи ёруғ бўлади, хирмонига барака киради. **Май ойида областнинг ҳар бир хўжалигида, ҳар бир бригадасида, ҳар бир пайкалида гектар бошига ўрта ҳисобда 90—110 минг тупдан кўчат бўлишига эришсак, бу йил марра албатта бизники бўлади.**

Деҳқон ўртоқлар! Жонажон партия ва ҳукуматимиз сизларга йил сайин оталарча ғамхўрлик қилаётган экан, шунга жавобан она-Ватанимизни, азиз халқимизни мўл «оқ олтин» хирмонлари билан шод этишга ҳаракат қилинг!

САМИМИЙ ТАБРИКЛАР

СССР Министрлар Советининг Раиси Н. С. Хрушчев Финляндия президенти Урхо Кекконенга табрик телграммаси юборди. Н. С. Хрушчев шу табрик телеграммасида СССР билан Финляндия ўртасида дўстлик, ҳамкорлик ва ўзаро ёрдам тўғрисидаги шартнома тузилган куннинг 15 йиллиги муносабати билан совет халқи ва СССР Ҳукумати номидан самимий табрик йўллайди. Биз бугун, дейилади телеграммада, бу шартнома замон синовидан жуда яхши ўтганлигини мамнуният билан қайд қила оламиз.

Урхо Кекконен Н. С. Хрушчев номига юборган телеграммасида Совет Иттифоқи ҳукумати ва халқларига Финляндия халқининг чин кўнгилдан, самимий саломларини топширади.

Н. С. Хрушчев Финляндия бош министри Ахти Карьялайненга юборган табрик телеграммасида самимий дўстлик ва ўзаро ишонч Совет-Финляндия ҳамкорлигининг энг муҳим самаралари эканлигини ва бу самаралар ғоят катта аҳамиятга эга эканлигини таъкидлайди.

Бош министр Ахти Карьялайнен Н. С. Хрушчевга юборган телеграммасида Финляндия билан Совет Иттифоқи ўртасида шу шартнома асосида вужудга келган дўстлик ва ишонч ҳар иккала мамлакатнинг туб манфаатларига муносибдир, деб таъкидлади.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Л. И. Брежнев Урхо Кекконенга табрик телеграммаси юборди. Л. И. Брежнев шартнома имзоланган куннинг 15 йиллиги муносабати билан президент Урхо Кекконендан самимий табрикнома олди.

(ТАСС).

ПАРТИЯ ТУРМУШИ

ҒОЯВИЙ-ТАРБИЯВИЙ ИШЛАРНИ КУЧАЙТИРАМИЗ

Бизнинг институтимиз республикадагина эмас, балки Ўрта Осиёда энг йирик ва кекса ўқув юртларидан бири ҳисобланади. Унинг қучоғидан ҳар йили юзлаб йигит-қизлар «педагог» деган шарафли унвон олиб, бепоён Ватанимизнинг шаҳар ва қишлоқларига кетадилар. Ёш авлодга коммунистик тарбия беришдек фахрли ишда ўз хиссаларини қўшмоқдалар. Шу ўқув йилининг ўзида институтнинг 8 факультетида кундузги, кечки ва сиртқи бўлимларида 14 мингдан ортиқ студент ўқимоқда. Шуни қувонч билан қайд қилиш кераки, институтимиз даргоҳида мамлакатимиздаги 27 миллат фарзандлари таълим олаётир.

Институт партия ва комсомол ташкилотлари ёшларнинг билим чўққиларини эгаллашида, уларни Ватанга муҳаббат, партия ва халқ ишига садоқат руҳида тарбиялашда ректоратга, профессор-ўқитувчилар коллективига яқиндан ёрдам бериб келаётир. Институт партия ташкилотида 270 партия аъзоси ва 37 партия аъзолигига кандидат бор. Биргина кундузги бўлимда ўқиётган 3379 студентдан 2926 киши комсомол аъзоси ҳисобланади. 33 киши эса коммунистдир.

Ишда, ўқишда, шахсий ҳаётда ва жамоат ишларида шахсан намуна кўрсатиб коммунист деган юксак номга муносиб ишлаётган кўп сонли кадрларимиз бутун институт коллективи орасида ғоявий-тарбиявий ишларни жонлантиришда актив қатнашмоқдалар

Маълумки студентларга ғоявий-сиёсий тарбия биринчи навбатда дарс процессида ҳар бир фан бўйича ўқиладиган лекция ва семинар машғулотларида бериб борилади. Шунинг учун ҳам партия ташкилоти ўз ишини планлаштирганда асосий эътиборни лекция ва семинар машғулотларининг юқори савияда ўтиши устидан раҳбарлик ва назорат қилишни кучайтиришга қаратди.

Албатта, тарбия ишини бир зум ҳам бўшаштириш ёки унутиш мумкин эмас. Кишиларда, айниқса ёшларда энг яхши орзу-умидлар, ҳис-туйғуларни, юксак фазилатларни камолга етказиш жуда қийин, мураккаб, масъулиятли, айни замонда жуда шарафли, жуда олижаноб ишдир. Шундай экан, студентларга бериладиган ғоявий-сиёсий тарбияни фақат дарс процессидагина олиб бориш билан асло чегараланиб бўлмайди. Партия ташкилоти худди шуни назарда тутиб, тарбия ишини ҳамма вақт ва ҳамма ерда, лекция ўқиганда семинар машғулотлари ёки консультация ўтказганда, академик группалар билан ёки якка суҳбат олиб борилганда, студентлар ётоқхонасида, тўгаракларда олиб боришни планлаштирди. Пропагандист ва агитаторларни бу ишга жалб этиб келди. Институт ўқитувчилари, студентлари, хизматчилари ўртасида идеология соҳасидаги ишларни жонлантиришда КПСС тарихи, философия ва сиёсий иқтисод кафедраларининг аъзолари, айниқса баракали ҳисса қўшаётирлар. Бу кафедранинг профессор-ўқитувчилари КПСС XXII съезди, Марказий Комитет ноябрь Пленуми, партия ва давлат раҳбарларининг адабиёт ва санъат арбоблари билан учрашуви, Тошкентда бўлиб ўтган Ўрта Осиё республикалари идеология ходимларининг кенгаши материалларини ўзлари чуқур ва пухта ўргана бориш билан бирга бошқаларга ҳам етказиш йўлида бир қанча конкрет тадбирларни белгиладилар. Профессор Ш. Ўлмасбоев мудирлик қилаётган сиёсий иқтисод кафедраси аъзоларидан доцент С. Слива «КПСС Марказий Комитетининг ноябрь Пленуми — партия XXII съезд қарорларини амалга оширишда муҳим босқич», ўқитувчи И. Йўлдошев «Меҳнат унумдорлигини тинмай ошира бориш — коммунизм ғалабасининг асосий шарти» деган темаларда ўқитувчилар ўртасида, ўқитувчилардан Пазилхонов, Бозоров ўртоқлар ётоқхоналарга бориб студентлар орасида «Коммунизмнинг моддий-техника базасини яратиш — партия ва халқнинг асосий иқтисодий вазифасидир», «Совет кишиларининг ҳозирги авлоди коммунизмда яшайди» каби темаларда лекция ва суҳбат ўтказдилар. «Коммунизм қурувчисининг аҳлоқ кодекси» темасида ўтказилган суҳбатлар ҳам ғоят қизиқарли, жонли бўлди

Партия ва ҳукумат раҳбарларининг адабиёт ва санъат арбоблари билан бўлган учрашувида ўртоқ Н. С. Хрушчевнинг ҳамда ўртоқ Л. Ф. Ильичевнинг қилган нутқларини институт ўқитувчилари ва студентлар зўр қизиқиш билан ўрганишмоқда.

Яқинда ўтказилган очиқ партия мажлисида «Ётоқхоналардаги студентлар орасида тарбиявий ишларни янада яхшилаш» ҳақидаги масала муҳокама қилинди. Ҳар бир факультет, кафедра ўқитувчилардан навбатчилар белгилаб, ётоқхонадаги студентлар орасида бўлишни, ғоявий-сиёсий тарбияни кучайтиришни, студент номига доғ тушираётган, ўзлаштиришда орқада қолаётган, қуруқ безакка берилиб, жамоат ишидан, курсдаги дўстларидан четлашиб қолаётган айрим студентларни тартибга чақириш, тарбиялашни кучайтиришга сафарбар қилдилар. V курс студенти Жўра Омоновда мағрурланиш, қўполлик аломатлари пайдо бўлиб қолди. Шу курс студентлари ўртасида Ж. Омоновнинг хулқи муҳокама қилинди. Ўқитувчиларнинг ва курсдош дўстларининг аччиқ, ҳаққоний танқидлари, дўстона маслаҳатлари Омоновнинг кўзини очди, ўз хатоларини тузатди.

Студентлар билан группа ҳолда ҳамда якка ҳолда суҳбат олиб бораётган ўқитувчилар дўстлик, тўғрилик, тозалик, тежамлилик инсоннинг гўзал фазилати эканлигини ҳам уқдираётирлар.

Ҳар ойда икки марта студентлар ўртасида халқаро аҳвол ҳақида сиёсий машғулот ўтказилиб турибди, бундан ташқари шундай машғулотларда «XXII съезд — коммунизм қурувчилар съезди», «Коммунизм инсониятнинг эзгу келажаги», «Лениннинг ёшларга васияти», «Совет ўқитувчисининг маънавий қиёфаси» каби темаларда докладлар уюштирилди.

Филология фанлари кандидати, доцент Н. Маллаев тарих-филология факультети ўқитувчилари ва студентлари ўртасида «Совет адабиёти ва санъатининг софлиги учун» деган темада қизиқарли доклад қилди. Рус тили ва адабиёти факультети, музика, рассомлик кафедралари ўқитувчилари ва студентлари билан ўтказилган доклад ва суҳбатлар ҳам қизиқарли бўлди.

Институт ўқитувчилари, пропагандист ва агитаторлари кенг жамоатчилик ўртасида ҳам оммавий-тушунтириш ишларини олиб боришда актив қатнашаётирлар.

Сиёсий ва илмий билимларни тарқатувчи жамиятнинг институтимиздаги 500 дан ортиқ аъзосини бирлаштирган группаси республикамизнинг шаҳар ва қишлоқларига чиқиб, хилма-хил темаларда лекция ўқимоқдалар, суҳбатлар ўтказмоқдалар.

Тематик кечалар тез-тез ўтказилиб туради. Бунда фан, санъат ва маданият арбоблари, хизмат кўрсатган ўқитувчилар, ишлаб чиқариш новаторлари студентлар билан учрашиб ўз ижодлари, меҳнатлари ҳақида сўзлаб берадилар. Филология фанлари доктори профессор Аюб Ғуломов ҳар сешанба куни институтимизга келиб ўқитувчи ва студентларнинг ўзбек тилшунослигига доир саволларига жавоб беради. Яқинда атоқли ёзувчи Абдулла Қаҳҳор кўпчиликни қизиқтирган «Түйимиз қандай бўлиши керак» деган темадаги диспутда қатнашди.

Дўстлик — совет кишисининг юксак ҳислати. Ана шу ҳислатни студентларга тобора сингдиришга ҳам алоҳида эътибор берилмоқда. Институтимизда ўтказиб туриладиган дўстлик кечасига бошқа олий ўқув юртларининг студентлари ҳам таклиф қилинади. Новосибирск, Олмаота, Самарқанд, Хоразм ва бошқа шаҳарлардан, чет эллардан келаётган кўплаб ёшлар институтимиз коллективи, студентлари томонидан қизғин кутиб олинди. Қизлар клубида, педагогик ўқишларда, адабиёт ва музикали ҳафталикларда, кўп тиражли «Совет педагоги» газетасида дўстликка, студентлар ҳаётига, адабиёт ва санъатга бағишланган мақолалар ёритилмоқда.

Яқин кунларда институт бўйича кенгайтирилган очиқ партия мажлисини ўтказишга ва унда «Идеология иши — коммунистик қурилишнинг жанговар фронти» деган масалани муҳокама қилишни планлаштириб турибмиз. Бу албатта, ғоявий-тарбиявий ишларни янада яхшилашда, рўй бераётган камчиликларни тугатишда катта ёрдам беради, бу йилги ўқув йилини муваффақиятли якунлашга замин тайёрлайди.

Кези келганда шуни айтиб ўтиш кераки, институт ректорати, партия ва комсомол ташкилоти ишларида камчиликлар ҳам йўқ эмас. Аввало, студентлар ўртасида ўзлаштиришда паст, стиляга формасига ҳавас қилувчи, ўзини жамоат ўртасида тутишни билмовчилари ҳам топилади.

Чилонзордаги 2-ётоқхонада студентлар учун тўла шароит яратиб берилмаган, кўпгина хоналарда шифонер, стул, вешелкалар етишмайди, хўжалик бўлимидаги ўртоқлар эса кўпинча студентларнинг илтимосини қондиришга бефарқ қарайди. Шу ётоқхонада ўқитувчилар, агитаторлар камдан-кам бўладилар.

Кўпгина ёш ўқитувчилар, ходимлар марксизм-ленинизм назариясини мустақил ўрганадилар. Институт партия ташкилоти ва унинг 11 кишидан иборат бюроси ана шу мустақил ўрганувчилар устидан етарли назорат ўрнатмаган, уларга яқиндан ёрдам беришни уюштирмай келаётир. Ғоявий-тарбиявий ишларни олиб боришда айрим кафедра аъзолари, масалан, биология кафедралари ўқитувчилари етарли жонбозлик кўрсатмаётирлар.

1962—1963 ўқув йилини якунлашга озгина вақт қолди. Институт ректорати партия ва комсомол ташкилотлари, профессор-ўқитувчилар коллективи олдида бу йилги ўқув йилини муваффақиятли якунлаш, бунинг учун давлат имтиҳонига ҳар тарафлама пухта тайёрлик кўриш, жорий имтиҳонларни уюшқоқлик билан ўтказиш, ўқитувчилар, студентлар билан уларнинг қалбига йўл очиб берадиган энг тўғри методни — самимий суҳбатни янада кучайтиришдек шарафли вазифа турибди. Партия ташкилоти шу вазифаларни амалга оширишда барча чораларни кўради.

А. ИВАНОВ,

Низомий номли Тошкент Давлат педагогика институти партия комитетининг секретари.

Чирчиқдаги трансформатор заводининг слесарь йиғувчиси Турсун Обидов ёш бўлишига қарамай ўз ҳунарини пухта биладиганлардан. Кўпинча унга энг мураккаб операцияларни ҳам ишониб топширишади. Чунки Турсун топшириқни доимо муддатидан илгари ва аъло даражада бажаради. Суратда: уста слесарь Турсун Обидов КНТП типидаги станцияларнинг шкафини йиғмоқда. А. Абалян фотоси.

НА КЛУБ БОР, НА КУТУБХОНА

«Октябрь 40 йиллиги» колхози Оққўрғон районидаги йирик хўжаликлардан бири. Колхознинг 3 та участкаси бор. Афсуски, ана шундай катта хўжаликда колхозчиларга маданий-маиший хизмат кўрсатадиган биронта ҳам маданият ўчоғи йўқ. Бу ҳол колхозчиларни ҳақли равишда ранжитмоқда. Ахир, улар ўз вақтида кино кўриш, қизиқарли бадиий асарларни олиб ўқишдан маҳрум бўлмоқдалар.

Тўғри, колхоз участкаларига аҳён-аҳёнда кўчма кино установка келиб қолади. Аммо унинг хизматидан кўпчилик хурсанд эмас. Аввало, фильм кўрсатилаётганда киноленталар тез-тез узилиб туради. Устига устак ўтириб томоша кўрадиган хона ҳам ажратилмаган.

Колхозда клуб қуриш вақти келиб етди. Бу иш амалга оширилса турган гап, кутубхона ҳам ташкил топади. Колхозчиларнинг талаби ана шу.

И. НОРМАТОВ.

КИНОЛЕКТОРИЙГА МАРҲАМАТ

Ўтган сешанба куни Охунбобоев номли шаҳар маданият уйининг кенг зали ишчилар, хизматчилар, студент ва ўқувчилар билан гавжум бўлди. Улар маданият уйи ҳузурида кинолекторий ташкил этилиши муносабати билан йиғилишган эди. Йиғилишни маданият уйининг директори А. Шарифбоева очади. Кино пропагандаси республика бюросининг директори Х. Кўрикбоев кинолекторийнинг аҳамияти, унинг тарбиявий роли ва кино санъатининг бу соҳасида қилинадиган ишлар ҳақида сўзлади.

Кинолекторий машғулотларини ҳар ойда икки марта ўтказиб туриш белгиланди.

Лекторийнинг биринчи машғулоти «Узбекфильм» студияси томонидан яқинда экранларга чиқарилган «Сен етим эмассан» фильмининг ижодий коллективи билан учрашувга бағишланди. Учрашувда мазкур фильм сценарийсининг автори Раҳмат Файзий, бош ролни ижро этган талантли актриса Лутфихоним Саримсоқова ва мактаб ўқувчиси Гена Ткаченколар қатнашиб, фильмнинг вужудга келиш тарихи, ўзлари яратган образлар ҳақида батафсил гапириб бердилар.

Кинолекторийнинг ташкил этилиши жамоатчилик томонидан қизғин кутиб олинди.

И. МУҲАММАДЖОНОВА.

ПЛАНДАН ТАШҚАРИ СУТ

Тошкент областидаги колхоз ва совхозларнинг чорвадорлари сут сотиш квартал планини муваффақиятли бажардилар. Юқори Чирчиқ ишлаб чиқариш бошқармасидаги «Правда», «Политотдел», Свердлов номли, «Ўзбекистон» колхозлари ва бошқа хўжаликларнинг меҳнаткашлари айниқса катта муваффақиятларга эришдилар. Улар пландан ташқари 223 тонна сут сотдилар.

Оққўрғон, Калинин ва Янгийўл ишлаб чиқариш бошқармаларидаги чорвадорлар ҳам сут заводларига пландан ташқари сут етказиб бермоқдалар. (ЎзТАГ).

РЕСПУБЛИКА ХОТИН-ҚИЗЛАР III СЪЕЗДИ ОЛДИДАН

«ЗАНГОРИ КЕМА» КАПИТАНИ

Коммунистик партия, Совет Ҳукумати республикамизда пахтачиликни янада ривожлантириш ҳақида доимо ғамхўрлик қилиб, колхоз ва совхозларни бой техника билан қуроллантирмоқда. Бизда бу илғор техникани бошқарадиган механизаторлар армияси вужудга келди. Механизаторлар армияси сафида эркаклар билан бир қаторда қўли гул хотин-қизларимиз ҳам фидокорона меҳнат қилишмоқда. Улар Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, СССР Олий Совети Президиуми аъзоси Турсуной Охунова изидан бориб, машина рулини маҳкам тутган ҳолда пахта далаларида жавлон уришмоқда. Шу илғор хотин-қизлар орасида Янгийўл ишлаб чиқариш бошқармасига қарашли Охунбобоев номли колхознинг илғор механизатори Турсуной Раимова ҳам бор. У 1961 йили механизаторлар тайёрлаш курсини тугатиб, шу йилнинг ўзида ХВС-1,2 машинасида 110 тонна «оқ олтин» терди.

1962 йил бошида колхоз правлениеси, партия ташкилоти уни трактор-далачилик бригадасига раҳбар қилиб тайинлади.

Турсуной Раимова раҳбарлик қилаётган бригада аъзолари колхоз коммунистлари ва ишлаб чиқариш илғорлари маслаҳатларига амал қилиб ғўзани парвариш қилишда прогрессив усулларни дадил жорий этдилар. Ғўза икки томонлама сифатли культивация қилинди. Пахтанинг кўп қисми «зангори кема»ларда териб олинди ва пунктга қоп-қанорсиз ташиб берилди. Натижада 1962 йили об-ҳаво шароитининг ноқулай келганлигига ва бошқа қийинчиликларга қарамай, бригада давлатга мажбуриятдаги 40 центнер ўрнига ҳар гектар ердан 42 центнердан «оқ олтин» сотди.

Бригада аъзолари ҳар бир центнер пахтанинг таннархини арзонлаштириш учун курашдилар. Машинадан унумли фойдаланиш туфайли ҳар центнер пахтанинг таннархи 10 сўм 50 тийинданга тўғри келди.

Бригада аъзолари коммунистик меҳнат бригадаси деган шарафли номни олиш учун астойдил курашмоқда. Бригадада дўстлик, ўртоқлик ва ўзаро ҳамкорлик туб маъносини топган. Бригада аъзоларидан Умри Раҳимбердиева, Мукаррам Мирзажонова, Розия Хожиевалар коммунистчасига ғайрат ва матонат билан ишламоқдалар. Улар партия XXII съезди ва Марказий Комитетнинг ноябрь Пленуми қарорлари билан пухта қуролланганлари ҳолда шу кунларда дала ишларини қизитиб юборганлар.

Етти йилликнинг бешинчи йил баҳори авж паллада. Турсуной бригадасининг механизаторлари чигит экишни бошлаб юбордилар. Бу йил бригада аъзолари 100 гектар ернинг ҳар гектаридан 45 центнердан пахта етиштириш учун социалистик мусобақани авж олдиришган.

Турсуной жамоат ишларида актив иштирок этади. У колхоз партия комитети ва правление аъзоси, хотин-қизлар советининг раиси. Жамоатчи Турсуной Раимовани меҳнаткашлар Узбекистон ССР Олий Советига депутатликка якдиллик билан сайладилар. Охунбобоев номли колхоз хотин-қизлари ўз депутатларини республика хотин-қизларининг яқинда бўладиган III съездига делегат қилиб кўрсатдилар.

М. ҚОСИМОВА,

Узбекистон ССР тарих ва археология институтининг илмий ходими.

МАККАЖЎХОРИКОРЛАР БУНИ БИЛИБ ҚЎЙИНГ!

Маккажўхоридан юқори ҳосил кўтариш учун биринчи навбатда ерни экишдан аввал сифатли тайёрлаш керак. Шу билан бирга ернинг шароитига қараб уруғ танлаш ва экишни агротехника қоидаларига риоя қилган ҳолда юқори сифатли ўтказиш зарур.

Юқорида айтилган тадбирларнинг бирортасига риоя қилмай қолсангиз маккажўхоридан етиштириладиган кўкпоя ҳам, дон ҳам камайиб кетиши турган гап. Тажриба шуни кўрсатдики, ана шу хатоларга йўл қўйилган хўжаликларда ҳосилдорлик камайиб кетди. Маккажўхори етиштириш плани барбод берилди.

Кам меҳнат сарфлаб юқори ҳосил етиштириш учун схемани танлашда экиладиган маккажўхори навининг биологик хусусиятини ҳисобга олиш зарур.

Масалан, маккажўхорини кеч пишар, баланд бўлиб ўсадиган ўзбек оқтиши ёки имиритин гибриди навли маккажўхориларнинг кўчати зич бўлиши ярамайди. Агар пастбўйли, кечпишар ВИР-42 гибрид навларини баланд бўйли навларга мосланган схемада экилса унда хўжалик мўлжалдагидан анча кам ҳосил олади. Демак, маккажўхори дони ва кўкпоясидан юқори ҳосил етиштиришда экиш схемасини тўғри танлаш зарур.

Айрим ҳолларда айниқса гибрид уруғини экилганда навларни танлашнинг ҳам аҳамияти каттадир.

Ҳаммага маълумки, маккажўхорининг ВИР-156 гибрид нави биринчи йили экилганда сердонлилиги ва ҳосилдорлигининг юқорилиги билан ажралиб туради. Лекин, шундан олинган уруғлик иккинчи йили экилганда ҳосилдорлик 15—20 процент камайиб кетади. Учинчи йили экилганда эса, кўрсаткич жуда пасайиб кетади. Бу хусусиятлар ҳамма гибрид, хусусан ВИР-42, ВИР-338 гибрид навли маккажўхориларга ҳам тегишлидир.

Ўзбек оқтиши, днепровский 200, краснодарский 1/49 имиритин гибриди сингари ҳосилдорлиги анча барқарор бўлган маккажўхори навлари икки-уч йил давомида юқори ҳосил берса ҳам кейинги йиллари улардан олинган уруғнинг ҳосилдорлиги анча камайиб кетади.

Шундай қилиб, мўл ҳосил оламан деган ҳар бир маккажўхорикор қуйидаги асосий қоидани пухта ўрганиб, шунга қатъий риоя қилмоғи зарур.

Биринчидан, уруғликни яхши тайёрланган ерларга экайлик.

Иккинчидан, уруғлик калибрланган бўлиши шарт. Уни етилган ерга навнинг хусусиятини ҳисобга олиб, танланган схемалар бўйича экиш ва нормадаги уруғликни сарфлаш керак.

Учинчидан, энг муҳими, навни танлай билиш керак. Қилинадиган барча ишларнинг самараси ҳам ана шунга боғлиқ. Нави нотўғри танланса юқори ҳосилга умид ҳам қилиб бўлмайди.

Областимизнинг ер шароитига қараб қуйидаги навларни экиш тавсия этилади:

маккажўхори дони учун ажратилган майдонга ВИР-156, ВИР-338 гибрид уруғини, кўкпоя олиш учун ажратилган майдонга эса кўплаб кўкпоя, думбул сўта тўплаш хусусиятига эга бўлган ўзбек оқтиши, имиртин гибриди ва днепровский 200 навларини экиш тавсия этилади. Эртаги сабзавот ва дуккакли экинлар ўрнига экиладиган майдонга эса тезпишар ВИР-42 маккажўхори навини экkan маъқул.

К. ВИСОЦКИЙ,

Ўрта Осиё «ВИР» станциясининг директори, профессор.

В. ГОРБУНОВ

бўлим бошлиғи.

Н. ГЛУШЕНКОВА

бош илмий ходим.

РЕДАКЦИЯМИЗ ПОЧТАСИ

ЯНГИЙЎЛ ШАҲАР МЕДИЦИНА БИЛИМ ЮРТИ СТУДЕНТИ ЎРТОҚ И. НОРМАТОВГА

Янгийўл шаҳридаги «Қизил аскар», «Камбайная», «Дизельная», «Почтовая» ва «Виноградная» кўчалари неча йилдан буён ремонт қилинмай ўнқир-чўнқир бўлиб қолгани, унинг устига ахлат яшиклари қўйилмагани сабабли антисанитария ҳолатига тушиб қолгани тўғрисида редакцияга танқидий хабар ёзган эдингиз.

Шаҳар уй-жой ва коммунал хўжалиги бошқармасидан жавоб олдик. Унда Янгийўл шаҳар Совети яқинда шаҳарни ободонлаштириш юзасидан 1963 йил учун тузилган планни тасдиқлагани, сизнинг хатингизда тилга олинган кўчалар ҳам шу планга киргизилгани айтилган. Вокзал атрофидаги кўчаларни тартибга солиш юзасидан чоралар кўрилган.

«ХОВОС» СОВХОЗИНИНГ 3-БЎЛИМ ИШЧИСИ А. МАМАРАЖАБОВ, О. МУСТАФОҚУЛОВ ЎРТОҚЛАРГА

Редакцияга ёзган хатингизда совхозда аҳолини артезиан суви билан таъминлаш, радиолаштириш ишларига етарли аҳамият берилмаётгани кўрсатилган эди. 1960 йилда «Балинчақир» қишлоғидан «Ховос» совхози марказигача траншеялар қазилиб, қувурлар ўрнатилган, радиолаштириш соҳасида ҳам анча ишлар қилинибди. Лекин ажратилган маблағ етишмагани сабабли бу ишлар тўхтаб, ўлда-жўлда қолиб кетгани текширишда тасдиқланган.

Қолган ишларни давом эттириш учун яқинда совхоз 15 минг сўм маблағ ажратган. Бу ишларни 1963 йилда тугаллаш планлаштирилган.

Тошкентдаги 1-пойафзал фабрикасида эркакларнинг янги хил оёқ-кийимларини ишлаб чиқариш ўзлаштирилди. Ҳозир конвейердан ҳар куни 800—850 жуфт янги хил пойафзал олинмоқда. Суратда: смена бошлиғи Н. Миррахимов ва техника контроли бўлими контролёри К. Корчагина ўртоқлар конвейердан олинган оёқ-кийимларнинг сифатини кўздан кечиришмоқда.

В. Сваричевский фотоси. (ЎзТАГ фотохроникаси).

ТЎҚИМАЧИЛАРНИНГ КАТТА ЮТУҒИ

КПСС Марказий Комитети ноябрь Пленуми қарорларини амалга ошириш учун курашаётган Тошкент тўқимачилик комбинатининг азамат тўқувчилари шу йилнинг биринчи квартал планини муддатидан илгари бажардилар ва қўшимча равишда бир миллион 100 минг метр газлама тўқидилар. Пландан ташқари тўқилган газламалардан 275 мингдан ортиқ хотин-қиз кўйлаги тикиш мумкин. Комбинатнинг биринчи тўқув фабрикаси квартал планини муддатидан тўрт кун аввал бажарди.

Фабрика коллективи йил охиригача пландагидан ташқари 300 минг метр хомсурп тўқиб бериш мажбуриятини олган эди. Кўтаринки руҳ билан меҳнат қилаётган тўқимачилар ўз имкониятларини қайта кўриб чиқиб, йил охиригача қўшимча 300 минг метр ўрнига бир миллион метр хомсурп тайёрлаш мажбуриятини олишди.

А. ВАЛИЕВ.

ТЕЖАМЛИ ДАРС

«Ўқувчига чуқур ва мукаммал билим бериш бизнинг виждон бурчимиз!» Бу шиор — липецклик ўқитувчиларнинг қалб нидоси бўлиб янгради. Янградигина эмас, уларнинг кундалик амалий ишига айланиб қолди, мамлакатимиздаги кўплаб мактаблар педагогик коллективлари учун ибрат бўлди. Ибратли иш ва ажойиб ҳаракат ҳамиша ўзига шонли йўл топади.

Яхшига тақлид қилиш элимиз одати. Халқ маорифи соҳасида бу ҳаракатга қўшилган эканмиз, фақат ютаяпмиз, ишимиз кундан кунга ривож топаяпти.

Кўрган яхши эсда қолади, дейди халқимиз. Бунга амал қилиб ўтган йили ўзбекистонлик бир гуруҳ маориф ходимлари ташаббускорлар ҳузурида бўлдик. Мақтаганларича бор экан. Улгурмовчи синфлар йўқ. Педагогларнинг дарс бериш услуби ҳам бизга жуда ёқди. Бир соатлик машғулотнинг ўзида ҳам янги мавзу, ҳам бошдан-оёғигача қайта такрорланади, ҳам ҳар бир талабанинг миясига қуйиб қўйилади. Бу, айтишга осон. Амалда эса анча мураккаб. Қисқаси, улардан кўп нарса ўрганиб қайтдик.

Тўғри, бизда ҳам меҳр қўйиб ишлаётган тажрибали педагоглар анчагина. Улар дарс бераётган синфларда муттасил юқори кўрсаткичларга эришиладй. Ўқувчиларнинг билими пухта.

Эҳтимол, 119-мактабнинг тажрибали ўқитувчиси ўртоқ Баҳромова дарс бераётган синфларда бўлмагандирсиз. Албатта, танишинг. Бирорта ҳам улгурмовчи ўқувчини тополмайсиз. Кўпчилиги фақат «4» ва «5» баҳоларда ўқишади. Ўртоқ Баҳромова сира тиниб-тинчимайдиганлардан. Ҳамиша янгиликка интилади. Унинг қўлида ўқиётган ўқувчилардан бирортаси бир синфда иккинчи йилига қолмайди.

Боймуҳамедова (40-мактаб) Димова, Козлов (21-мактаб), Ёқубова (147-мактаб) каби машъал ўқитувчиларимиз ҳам борки, уларнинг педагогик маҳорати ёш ўқитувчиларга мактаб бўлиб хизмат қилаяпти. Машғулотларни мазмунли ва қизиқарли олиб боришни ҳам, ўтилаётган дарсларда кўргазмали қуроллардан ўринли фойдаланишни ҳам ўз касбининг бу моҳир усталаридан ўрганса бўлади.

Кўриниб турибдики, бизда виждон бурчи билан ишлаётган, липецкликлар режалари асосида иш тутаётган педагоглар кўп. Аммо дарс беришда эскича шаблон усул ҳукмрон бўлган мактаблар ҳам мавжудлигини тан олиш керак. Шунинг учун ҳамма мактабларда фақат янгича усул билан ишлашга эришиш шаҳар халқ маорифи бўлими, қолаверса жамоатчиликнинг шарафли бурчи бўлиб қолди. Бу соҳада ҳозирнинг ўзидаёқ талайгина ишлар қилинди.

Ленин район халқ маорифи бўлими ўз ишида кескин бурилиш ясади. Бу районда липецккликлар ташаббуси асосида ишлаётган ўқитувчилар сони 150 дан ортиқ. Октябрь районида мактаблари эса 300 дан ортиқ машъал педагогга эга. Эндиги вазифа илғор ўқитувчиларнинг бой тажрибаларини мумкин қадар кенг ёйиш, оммалаштиришдан иборат.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг халқ маорифини тағин ҳам ривожлантириш ҳақидаги қарорлари эълон қилинди. Ўз вақтида кўрилган оқилона тадбир бу. Ютуқларимиз билан бирга минусларимиз ҳам кўп. Мазкур қарор бизни камчиликларни бартараф қилишга даъват этди, йўл-йўриқлар кўрсатди. Унда липецклик ўқитувчилар ҳаракатини қўллаб-қувватлаш лозимлиги алоҳида таъкидланди.

Муҳим бурч катта тадбирларни тақозо этади. Шаҳар халқ маорифи бўлими ҳам шу хусусда конкрет тадбирлар белгилади. Педагогик билимларни пропаганда қилувчи 13 та таянч мактаби иш бошлади. Кейинчалик бу ўчоқларда тўпланган тажрибалар бошқа мактабларда қўлланилади.

Таянч мактаблар ўртасида ҳам ўзаро тажриба алмашиш методини қўллаш фойдадан ҳоли бўлмаса керак. Шу мақсадда бу усул кенг қўлланилади. Бунинг учун вақти-вақти билан тажрибаларни ўртоқлашиш кунлари ўтказиб туришга аҳд қилинди. Шаҳар халқ маорифи бўлими томонидан уларга методик ёрдам бериб борилади.

Фаолиятни мактаб ҳаёти билан бевосита яқинлаштириш мақсадида халқ маорифи бўлимлари ва мактаб раҳбарлари иш услуби сезиларли ўзгаради. Халқ маорифи бўлими ходимлари ҳам, мактаб директорлари ҳам машғулотларга кўпроқ қатнашадилар. Бу эса ўқув тарбия ишлари савиясини тағин ҳам оширишнинг бирдан-бир тўғри йўлидир.

Белгиланган тадбирларнинг ҳаммаси ҳаёт тақозо этаётган масалалардир. Халқ маорифи ходимлари зиммасига ёш авлодга таълим-тарбия беришдек катта масъулият юклатилган экан, бу ҳол педагоглардан ўз касбини эъзозлаб ишлашни талаб этади

Т. ДАДАШОВ,

Тошкент шаҳар халқ маорифи бўлимининг мудири.

КРЕМЛЬ САРОЙИДА

Москва, 5 апрель. Катта Кремль Саройида РСФСР Олий Советининг биринчи сессияси ўз ишини давом эттирди.

Депутатлар Г. И. Вороновнинг аҳолига маиший хизмат кўрсатишни янада яхшилаш, халқ истеъмоли товарларининг сифатини ошириш ва хилларини кўпайтириш тўғрисидаги докладини муҳокама қилишни давом эттирдилар.

Мандат комиссиясининг доклади тингланди. Мандат комиссиясининг раиси депутат Г. В. Романов доклад қилди.

Ўртоқ Г. И. Вороновнинг якунловчи сўзидан кейин РСФСР Олий Совети кенг қарор қабул қилади.

Қарорда аҳолига маиший хизмат кўрсатишнинг хилма-хил формаларини кенгайтириш ва яхшилаш юзасидан катта программа белгилаб берилди.

Олтинчи чақириқ Россия Федерацияси Олий Советининг биринчи сессиясида

Сўнгра Россия Федерацияси Олий Совети Президиумининг ўтган сессия билан шу сессия ўртасидаги даврда қабул қилинган Фармонлари тасдиқланади.

РСФСР Олий Советининг Президиуми раис, раиснинг ўн олти ўринбосари, Президиум секретари ва Президиумнинг ўн уч аъзосидан иборат составда сайланади. Ўртоқ Н. Г. Игнатов бир овоздан РСФСР Олий Совети Президиумининг Раиси қилиб сайланди.

РСФСР Министрлар Советининг Раиси ўртоқ Г. И. Воронов кеча Россия Федерацияси ҳукумати Олий Совет олдида ўз ваколатларини зиммасидан соқит қилиши тўғрисидаги ариза билан сессияга мурожаат қилган эди. РСФСР Олий Совети бу аризани қабул қилиб, РСФСР ҳукуматининг фаолиятини маъқуллади ва Г. И. Вороновга Россия Федерацияси ҳукуматининг состави тўғрисидаги таклифини тақдим этишни топширди.

Олий Совет топшириғига биноан ўртоқ Г. И. Воронов РСФСР ҳукуматининг состави тўғрисидаги таклифни сессия муҳокамасига таклиф этади.

Олий Совет РСФСР Министрлар Советининг составини тасдиқлайди. Ўртоқ Г. И. Воронов Россия Федерацияси Министрлар Советининг Раиси қилиб, М. А. Яснов, Н. И. Смирнов ўртоқлар Раиснинг биринчи ўринбосарлари қилиб тасдиқланди.

Шу билан РСФСР Олий Совети сессияси ўз ишини тамомлади. (ТАСС).

Қишлоғимизни куйлаймиз

БАҲОР КЕЛДИ

ГУЛ БУЛИБ, ГУЛЗОР БУЛИБ
СЕПЛИ ПУРВИҚОР БУЛИБ,
БАҲОР КЕЛДИ ЭЛИМГА,
БАҲОР КЕЛДИ ДИЛИМГА.
КОЛХОЗЧИ БИЛАГИГА,
ИШЧИНИНГ ТИЛАГИГА,
ОРЗИҚИБ, ХУМОР БУЛИБ,
КУЧ БУЛИБ, МАДОР БУЛИБ
БАҲОР КЕЛДИ ЭЛИМГА,
БАҲОР КЕЛДИ ДИЛИМГА...

Турсун ИБРОҲИМОВ.
ЧИНОЗ.

ШОФЕРНИНГ МУҲАББАТИ

ҲИКОЯ

Ойдин кечада қишлоқ кезганмисиз? О, қишлоқ туни нақадар дилрабо бўлади. Чигирткалар чириллайди, булбул хониш қилади. Куйлавергиси келади кишининг.

Шундай ажиб оқшомларнинг бирида чинор тагидаги чойхонага кириб бордим. Чойхона гавжум. Тўрда қўлида дутор Жасур ўтирарди. У дутор пардасини созларди. Ҳайратда қолдим. Шофер ва дутор. Менга кўзи тушган чойхоначи:

— Келинг, меҳмон, келинг! — деди.

Атрофдагиларга салом бердим-да, Жасурнинг ёнига ўтдим.

— «Тўрғай»ни чалиб бер, ўғлим! — сўради юқорида ўтирган чоллардан бири ҳамроҳимдан.

Жасур ноз қилиб ўтирмади. Ингичка панжали бармоқлари билан дуторни черта кетди. Хаёлимда кўклам қушлари гавдаланди. Лолаларга бурканган духоба қир. Тўрғай ҳавода пирпир учади, уфқлар сари шўнғийди. Табиат чиройига гўймайди. Дутор шуларни сўйлар эди. Йўқ, дутор эмас Жасур куйлар эди. Бу куйни куни билан руль бураган бармоқлар чертар эди. Бутун чойхонадагилар эса бир қулоқ бўлиб тингларди куйни.

Куй тугади. Чойхонадагилар:

— Балли, раҳмат! — деб олқишладилар.

Менга куй ҳам, куйни чертган Жасур ҳам, чойхонадагилар ҳам, умуман қишлоқ ва қишлоқ аҳолиси жуда-жуда ёқиб қолди.

Жасур билан Чимёнга бормоқчи бўлдик. Дам олиш кунларидан бирида у машинаси билан мен яшаб турган уйга келди. Бир кунлик озиқ-овқатни машинага ортдик-да, Чимёнга йўл олдик. Йўлда кетар эканмиз, кабинанинг деразасига қистириб қўйилган бир қизнинг расмини кўриб қолдим. Гўзал ва жозибадор қиз.

— Кимнинг расми бу? — қизиқиб сўрадим.

Жасур бир расмга, бир менга қаради-да:

— Узоқ тарих, — деб қўйди.

— Қанақа тарих? — бехосдан яна савол бердим.

— Ҳе, — жавоб берди Жасур, — бу қизнинг исми Муҳаббат. Шу қишлоқлик қиз.

— Расмини нега сақлаб юрибсан. Ё яхши кўрасанми?

— Ҳа.

Мен севги-муҳаббат ҳақида кўпроқ эшитишни истардим. Шунинг учун Жасурдан ўз севгиси ҳақида сўзлаб беришини илтимос қилдим. Илтимос қилдиму... Йўқ, илтимос эмас, унинг ярасига туз сепиб қўйдим.

— Майли сўйлаб бераман, — деди у — фақат айбга буюрмайсан.

— Бемалол.

...Бу воқеа бундан икки йил аввал содир бўлди. Мен ҳам асли тошкентликман, дўстим. Тахтапулдан. Эҳтимол биларсан, мактаб ёнидаги кўчада турардик. Онам билан ёлғиз яшардик. Отам фронтда домдараксиз кетган. Ўнинчини тугатиб, армия сафида хизмат қилиб юриб, шоферликни ўрганиб келдим. «Шарикоподшипник» заводида шофер бўлиб ишлардим. Икки йил бурун ёз ойларида мени икки ойга шу Боғистонга командировкага жўнатишди. Колхоз меваларини ташир эдим. Бир кун, ҳа бир кун қишлоқдан чиқаверишда машинам ботқоқлик ерга ботиб қолса бўладими? Шунча газ босаман, қани чиқса! Орқа ғилдирак чунонам ерга кириб кетдики, асти қўяверасан. Кавлаб чиқармоқчи бўлдим. Кўча четидаги хонадонни чақириб, белми, кетмонми сўрадим. Кетмонни бир қиз олиб чиқиб берди. О... ўша қиз—шу расмдаги Муҳаббат эди.

— Мен ҳам ёрдам бериб юборайми? — сўради Муҳаббат.

Унинг кўзларига беихтиёр тикилиб қолибман.

Эҳ, тимқора кўзлар. Сеҳргар ва шаҳло кўзлар. Қиз дарҳол кўзларини мендан яширди.

...Ўша куни бир амаллаб машинани чиқариб олдиму, юрагимда қандайдир илиқ бир ҳис билан йўлга чиқдим. Эртасига, ҳа, худди эртасига ўша машинам ботиб қолган ердан Муҳаббатни Бурчмуллага олиб кетдим. Бурчмулладаги сут фермасида ишлар экан-да! Қани гаплашолсам. Ҳеч сўз тополмайман. Хаёлимда «Мен ҳам ёрдам бериб юборайми», деган сўзлари ўрмалайди.

— Бу ерга янги ишга келдингизми? — сўраб қолди Муҳаббатнинг ўзи.

— Ҳа! — деб жавоб бериб юборибман. Командировкага келганимни айтолмабман-да!

— Қаерда турибсиз? — сўради у яна.

Мен шу қишлоқли Зиёдулла тоғамнинг уйида туришлигимни айтдим.

— Ану, музикачи Зиёдулла амакиникидами? Раҳима деган қизи ҳам бор-а? — сўради Муҳаббат.

— Худди ўша! — Муҳаббатга тикилдим.

— Уйланганмисиз!...

Бу савол олдида мен бир оз гангиб қолдим.

Ахир Муҳаббатнинг ўзи дилимга муҳаббат чўғини ташлаган. Унинг ўзидан «уйланганмисиз?» сўзини эшитгач, ўша чўғ лов-лов аланга олди-да:

— Йўқ! — дедим.

Шу-шу мен ҳар куни тонгда уни иш жойига олиб бориб қўядиган бўлиб қолдим. Лекин муҳаббат ҳақида Муҳаббатга сўз очолмадим. Бир кун нима бўлди-ю, тонгда у кутиб турадиган ерга етиб келолмадим. Эртасига келсам, Муҳаббат:

— Сизга жуда ўрганиб қолибман. Сизни пойлаб бир соат ишдан кеч қолдим! — деса бўладими?

— Ростданми? — деб юборибман.

Шодлигимдан теримга сиғмайман. Ўз-ўзимдан жилмайиб қўяман. Табиат яна гўзал кўриниб кетди. Ўйларимнинг ҳар бир сўқмоқчалари ўйлаганим сари Муҳаббатга келиб тақалаверарди. «Демак бир оз кўngли бор!» Шу нарса дилимда тугён урарди: «У ҳам мени севади, ҳа, севади. Севмаса, «сизга ўрганиб қолибман» дермиди?! Бир кун Муҳаббатга сўз очдим:

— Мен сизни севиб қолганман, Муҳаббат!

— Йўқ, йўқ! — тўсатдан у ўзгариб кетди. — Мени севманг. Биз яхши дўстлармиз-ку, ахир.

— Дўстлик — бу муҳаббатга яқин гап, — дедим.

— Ундай бўлса биз ака ва сингилларимиз!

— Нега ундай деяпсиз, Муҳаббат?

— Ахир, ахир!... У ҳеч нарса дея олмади. Шу кундан бошлаб юрагим хира бўлиб қолди. Гўё қишлоқ торайгандек. Кетгим келади, лекин кетолмайман. Аммо «ҳали ҳеч нарса бўлгани йўқ-ку», деб тасалли бераман ўзимга.

Лекин унинг «Ахир...» деган сўзида менинг севги фожиамни бошлаган маъно бор экан.

Ахир... ахир... у ўзгани — Анвар деган йигитни севар эканда!

Жасур ҳикоясининг шу ерига келганда тўхтаб қолди. Машинада бир дақиқа жим бордик. Ҳеч нарса сўрай олмадим. У жуда маъюсланиб қолган эди.

— Лекин Муҳаббат ўзгани севганидан асло ҳафа эмасман, — деди Жасур ниҳоят.

— Анвар ким экан? — сўраб қолдим.

— Ўнинчини Муҳаббат билан бир синфда бирга тугатган экан. Ҳатто қариндош ҳам шекилли. Ҳозир шу қишлоқда милиционер бўлиб ишлайди. Кўрсанг танийсан.

— Кейин нима бўлди?

— Кейинми? — сўзида давом этди Жасур. Мен шаҳарга қайтиб кетдим. Қайтиб кетдиму бир йил ҳам туролганим йўқ. Тоғ кишиларини соғинганимдек, узилиб қолган муҳаббатим ҳам тинч қўймасди.

Бир йил ўтгач, ўтган йили қишлоққа яна қайтиб келдим. Энди кетмас бўлиб, батамом қайтиб келдим. Онамни ҳам бирга олиб келдим. Назаримда Муҳаббатга бўлган севгим қишлоққа ўтиб қолгандек. Қишлоқни шунчалар севиб қолдимки, ҳатто бир кун чиқиб кетсам, дарров соғинаман. Лекин Муҳаббатни ҳам қўмсайман жуда-жуда қўмсайман.

— Муҳаббат ҳозир қаерда?

— Эҳ-ҳе, — деб гапини давом эттирди Жасур — унинг тақдири ҳам ўзи бир қисса аниқроқ қилиб айтсам, фожиали қисса. Қанақа фожиа деб сўрарсан. Унда ҳам севги фожиаси. Ахир у Анварни севарди-ку, деб гумон қиларсан ҳам. Ҳа, севарди. Лекин севишнинг ўзи менда ҳам етмади-ку! Унда ҳам шундай бўлган деб эшитаман.

— Қандай қилиб?

— Қандай қилиб дейсанми? Муҳаббат ўша милиционерга турмушга чиққан, Никоҳ ўтгач, бир-икки ой тотув яшаганлар. Сўнг... Сўнгра эр ва хотин ўртасида катта тўсиқлар пайдо бўла бошлаган.

Муҳаббат ҳомиладор бўлган. Бу ҳол эрига ёқмаган. У ичиб келиб Муҳаббатни ҳақоратлаган, ҳафа қилган, Муҳаббат севгани учунми, буни ҳам кечирган. Бироқ такрорланган бу хўрланишлар Муҳаббатни севгидан воз кечишга мажбур қилган.

— Нима, эридан ажралганми?

— Ҳа, эридан ажралган, — гапида давом этди Жасур, — мен шаҳардан қишлоққа қайтган чоғимда у эридан ажралган экан. Ҳозир қаерда деб сўрарсан. Муҳаббат эридан ажралгач қишлоқда кўп туролмабди. Боласини олиб, ўзи ишлайдиган ферма яқинидан уй олиб, Бурчмуллага кўчиб кетибди. Бир йилдан бери ўша ерда. Боласи ҳам дўмбоққина бўлиб қолганмиш.

Жасур рулни бошқариб бораркан, жим қолди-да менга тикилиб сўради:

— Баҳром, дўстим, сен менинг бир саволимга жавоб берчи!

— Қандай савол экан?

— Мен Муҳаббатнинг ёнига Бурчмуллага кетмоқчиман. Борсам бўладими? Сен шунга нима дейсан?

Бундай саволни кутмаган эдим. Нима деб жавоб беришимни билолмай қолдим. Лекин менга қолса Жасур Муҳаббатнинг ёнига боргани яхшироқ. Агар улар топишиб, бирга ҳаёт қурсалар мен шодланардим. Шуларни ўйладим-да:

— Бор! — дедим.

Анчадан бери Жасур қишлоқда кўринмай қолди. Эҳтимол у ҳозир Бурчмулла қишлоғидадир. Эҳтимол Муҳаббат уни самимий кутиб олгандир. Эҳтимол икки севги эгаси кабинада ёнма-ён ўтириб, илон изи тоғ йўлларидан ўтиб бораётгандир.

ТЎЛҚИН.

БУЛОҒИМ

(Сут соғувчи қиз қўшиғи)

Колхозимда гул лоламан,
Ишда толмас қиз боламан,
Севган касбим — сут соғаман,
Қайнар менинг сут булоғим.

Сигирларим сутга коним,
Адо бўлмас соғсам доим,
Сут, қаймоғи куч-дармоним,
Қайнар менинг сут булоғим.

Силос экан мол боқими,
Келаберар сут оқими,
Ширин-шакар қаймоқ, ёғи,
Қайнар менинг сут булоғим.

Етти довон бўйлаб боқдим,
Келажагим — улуғ бахтим,
Мўл сут олиш менинг аҳдим,
Қайнар менинг сут булоғим.

Ҳасан ОТАҚУЛОВ.
Бекобод

БЎЁҚЛАР

Оғирлик қилмоқда камзул кишига,
Уйлар ҳам негадир туюлади тор.
Одамлар «хайр» дейди бедармон қишга,
Очиқ деразадан киради баҳор.
Навбаҳор ҳар уйда бўлади меҳмон,
Барчага етади лутфи-эҳсони.
Сўнг майса сабз урган далалар томон
Етаклаб кетади ёшу кексани.
Йўлда қалдирғочлар бошлайди розин,
Бошингиз устида бўлиб парвона.
Гоҳ очиб, гоҳ тўсиб мовий кўк юзин,
«Ким ўзар» ўйнайди булут карвони.
Ерда олишаркан соя ва зиё,
Атласдай туюлар қирлар, адирлар.
Гоҳ ёмғир қуюлар,
Нур ёғади гоҳ,
«Бўри болалади» дейди кампирлар.
Тепаликка учар бериб қўлга-қўл,
Лола териб юрган жуфт-жуфт йигит-қиз.
Кўйлакдан сув силқир,
Киприклари ҳўл,
Юрак дук-дук тепар,
Юзлари қирмиз.
Бирор калима ҳам келмайди тилга,
Тошар кўкраклардан қаҳ-қаҳа, хитоб.
Адир этагида кўпирар жилға,
Адир чўққисида ловуллар офтоб.
Бағрига босибди қизлар лолани,
Қизларнинг қучоғи гўё лолазор.
Нур ўпиб кетганда лаълдай товланиб,
Лолалар этади мени беқарор.
Бир ёнда ястанмиш чорбурчак дала,
Қизил кийган қизлар мисоли лола.
Таъмагир эмасдир улар мақтовга,
На сочини юлиб қофия излар.
Жангчидай тадбирли,
Олимдай содда,
Ҳаёт уруғини сепмоқда қизлар
Рассом бўлмаганман, афсус, минг афсус,
Йўқ эса, келарди роса омадим.
Сутдай уфқ,
кўмкўк барг,
олмосранг ҳовуз
Чиройин қоғозга кўчиролмадим.
Бугун борлиқдаги минг-минг хил бўёқ
Меҳригиё бўлиб тортади мени.
Кўзимга сурмоққа тайёрман, ўртоқ,
Баҳор камалагин ҳар қатимини.

Ҳусниддин ШАРИПОВ

СИР САТРЛАРИ

Қирғоқда турибман, пастда тўлғаниб
Сир оқар сочини ёйган қиз каби.
Она-ер тупроғи ишқида ёниб,
Қирғоқ қумларини ўпади лаби.
Сўлим қирғоқларинг оромбахш мунча,
Мунча тўлғонасан қумга қўйиб бош,
Ҳар кеч қайтаётган чоғи тўйгунча
Зилол сувларингда чўмилар қуёш.
Саҳийсан Сирдарё, ҳар томчинг орзу,
Меҳр бўлармикин бундан ҳам ортиқ.
Қатра-қатра йиғиб жилғалардан сув,
Ватан тупроғига қиласан тортиқ.

Файзи ШОХИСМОИЛ.
Бўка.

ЯШИЛ БОЙЛИК

Семиз қўриқ бағридан
Тортиб олдик талай ер.
Ишлов еган бўз тупроқ
Кел энди, кўчат эк дер.
Бўлсин дея мевазор,
Экдик олма, шафтоли,
Чирой берар чўлларга
У гуллаган маҳали.
Парваришлаб ҳар нафас,
Чопдик, шохларин бутаб.
Бўй чўзар, ортар ҳавас,
Элнинг хизматин ўтаб.
Янги ерга янгича
Ҳусн берар боғимиз.
Яшил бойлик бизларнинг
Ажралмас ўртоғимиз.

Қўчқор СОБИРОВ.
Янгийўл.

БИЗ ҲАММАМИЗ ХАЛҚ ЯРАТГАН НЕЪМАТЛАР ҲИСОБИГА ЯШАЯПМИЗ. БИНОБАРИН, БУНИНГ ЭВАЗИГА ХАЛҚҚА ХИЗМАТ ҚИЛИШИМИЗ КЕРАК. ҲАРБИР КИШИ ХУДДИ АСАЛАРИ КАБИ ЖАМИЯТНИНГ МОДДИЙ ВА МАЪНАВИЙ БОЙЛИКЛАРИГА ЎЗ ҲИССАСИНИ ҚЎШИБ, УНИ КЎПАЙТИРИБ БОРИШИ ЛОЗИМ.

Н. С. ХРУШЧЕВ.

ХАЗИНА

Олмалиқ, ҳар мисқол тупроғинг
Кўзларимга суртмоқ истайман.
Бу шаҳарнинг кўркам, кўҳлигин
Тўлин ойга ўхшатсаммикин?
Ёки даштга жон ато қилмиш
Тиниқ сойга ўхшатсаммикин?..
Тўкислиги шаҳарнинг
Беллашгай баҳор билан...
Куз тушмасдан тоғлари
Қопланади қор билан.
Новвот чўққиси кўкка
Бўй чўзар виқор билан.
«Қулфи калит» жумбоғини
Бу кун инсон ечолди.
«Ғилу сим»нинг тўнбоғини
Инсон зеҳни очолди.
Тоғ тоғлигини қилди,
Дил чоғлигини қилди.
Оға рус биз, ўзбекка
Ўртоқлигини қилди:
Тошдан тамал ясалди,
Заб соҳиби давронлар.
Дарёларни тўсолди
Ризқ-рўзи фаровонлар,
Манзиллари Коммуна —
Йўл-йўриғи равонлар,
Иши элга намуна,
Забардаст нпвқиронлар.
Тонг юлдузидай тонгда
Порлаб турган — Олмолиқ.
Кўркин қуёшдан ортиқ
Борлаб турган — Олмолиқ.
Оғушига юлдузни
Чорлаб турган — Олмолиқ.
Ўз чиройин ҳар нафас
Турлаб турган — Олмолиқ.
Олмолиқ, оқ тамал тошларинг
Юзларимга суртмоқ истайман...

Тўра СУЛАЙМОН
Олмалиқ

СУВЧИ

Нуқра лаъли каби кўзни олар сув
Шокила сочлари ўйнатиб майин.
Қуёш қалб нурини тиндирмас бир зум
Бўлиқ ер ўз бағрин очгани сайин.
Нуқра лаъли каби жимирлар пайкал,
Жимирлар сувчининг манглайида тер.
Ҳа, бу жимжималар далага сайқал,
Ошу-нон тугмоқда тугунига ер.
Ер — баҳор боласи, ҳали бир гўдак,
Она бўлгунича зор у онага.
Меҳнатнинг қўлида ўсса фарзанддак,
Нозу-неъмат тўлар ҳарбир хонага.
Ер ҳали чақалоқ — довуччадай ғўр,
Сув унга ҳаётдир — мисли она сут.
Сувчининг қалбига қулоқ солиб кўр,
Дер: бу йил ҳосилнинг хазинасин кут.
Ипак майсазорлар бўлса ҳам парқу,
Сувчи ҳордиқ олмас, сайратмас найин.
Нуқра лаъли каби жимирлайди сув
Шокила сочларин ўйнатиб майин.
Далада ҳечкимса билмайди толиш...
Далада қайнайди қумғон, декча, иш...

Гулчеҳра ЖЎРАЕВА.

ҚАЛБДА ҲАМ БАҲОР

СЕҲРИДА ҚОЛДИМ

Осмондан ошиб келиб,
Тоғлардан тошиб келиб,
Сойлардан шошиб келиб,
Кўза мисол ғунчада
Бинафша ташиб келиб,
Ҳол сўрди эрка баҳор.
Сувга пиёла солиб,
Турфа гул-лола олиб,
Булбулга ҳайрон қолиб,
Деразам очиб кирар,
Ноз қилиб, дутор чалиб,
Юр дейди эрка баҳор.
Чулдираб қутлар қушлар,
Еллар қучиб олқишлар.
Гуллар димоғим ҳушлар,
Қуёши кўз тиндириб,
Қилиб минг хил равишлар,
Завққа завқ қўшар баҳор.
Нетай, сеҳрида қолдим,
Дала-қирга йўл олдим,
Уфқларга кўз солдим,
Ҳар гал боқиб борлиққа,
Сувдай сингиб йўқолдим,
Дилда ҳам жўшар баҳор.

Зоҳиджон ОБИДОВ
Дўрмон қишлоғи.

Олтин дамлар

Далада иш қизғин. Карталар тап-тахт,
Саҳий ер юз очиб, завқланиб боқар.
Одамлар қўлида, келтиргандай бахт,
Ўпишиб, чигитдан маржонлар тақар.
Шу фурсатлар эл-юрт кўнглин этиб чоғ,
Кузда уяр сўнгсиз, буюк олтин тоғ!

Тўлкин РАЖАБИЙ.

ГЎЗАЛ ЁШЛИК

В. Салов фотоэтюди.

Мамлакатлар Одамлар Воқеалар

ЭПЧИЛЛАР ПОЙГАСИ

5 апрелда Тошкентда кўпкунлик велосипед пойгасига старт берилди. Узбекистон XII спартакиадаси программаси асосида ўтказилаётган бу мусобақада 140 велосипедчи иштирок этмоқда. Мусобақанинг дастлабки этапларидаёқ биринчилик учун кураш асосан Тошкент, Қирғизистон, ҳамда Тожикистон пойгачилари ўртасида борди. Финишга биринчи бўлиб ленинободлик спортчи Г. Гредин етиб келди. Узбекистон шаҳар ва область командалари орасида Тошкентнинг биринчи командаси мусобақада пешқадамлик қилмоқда. Суратда: велосипед пойгаси: олдинда Тошкентнинг биринчи командасидан СССР спорт мастери В. Терехов бормоқда.

Д. Шедринский ва Р. Галеев фотоси.

ЛЕНИН КУНЛАРИГА ТАЙЁРГАРЛИК

Ўзбекистон меҳнаткашлари Коммунистик партия ва Совет давлатининг асосчиси В. И. Ленин туғилган кунни кенг нишонлаш учун тайёргарлик ишларини қизитиб юбордилар. Шаҳар ва қишлоқларда, колхоз, совхоз, корхона ва муассасаларда улуғ доҳийнинг ҳаёти ва фаолиятига бағишланган лекция ва докладлар ўқилмоқда, фото ҳамда китоб виставкалари ташкил қилинаётир, кечалар уюштирилмоқда.

Тошкентдаги Марказий лекторий ҳам Ленин кунларига тайёргарликни авж олдириб юборди. Яқинда бу ерда «Ленин — Коммунистик партиянинг асосчиси ва доҳиси» деган темада лекция ўқилди. Тошкент давлат Педагогика институтининг доценти В. Багдасаров ўқиган бу лекцияни жуда кўп кишилар мароқ билан тингладилар.

Сўнгра лекторий қатнашчилари учун «Ленин ҳақида ҳикоялар» деган фильм кўрсатилди.

С. ПУЛАТОВ.

ТАСС АХБОРОТИ

„Луна-4" парвозда

«Луна-4» автоматик станцияси ўз парвозини давом эттирмоқда. 5 апрель соат 18 да станция Ердан 365 минг километр масофада эди. «Луна-4» автоматик станцияси билан радио алоқаси яхши.

Телеметрия маълумотлари станциядаги приборлар ва аппаратларнинг нормал ишлаётганини кўрсатади. Программада кўзда тутилган экспериментлар ва ўлчашлар давом эттирилмоқда.

5 апрель Москва вақти билан соат 18 да «Луна-4» станцияси қуйидаги координаталарга эга эди: тик кўтарилиши — 10 соат 56 минут, оғиши — 10 градус 48 минут.

«Луна-4» автоматик станциясининг парвози тўғрисида навбатдаги ахборот 6 апрелда берилади.

Ватанпарварлар озод қилинсин

РИО-ДЕ-ЖАНЕЙРО, 5 апрель. (ТАСС). Парагвайдаги сиёсий маҳбусларнинг озод қилинишини талаб этиб, бу ерда Латин Америкаси конференцияси бўлди. Конференция Бразилия, Уругвай, Чили ва Аргентина жамоатчилик вакилларидан иборат Парагвай халқи билан бирдамлик уюшмасининг таклифига биноан чақирилди. Конференция ишида Латин Америкаси мамлакатларидан, АҚШдан, Хитой Халқ Республикасидан келган делегатлар, шунингдек Жаҳон Тинчлик Кенгашининг вакиллари қатнашдилар.

Конференция Парагвай маъмурларидан барча сиёсий маҳбусларнинг дарҳол озод қилинишини, қамоқ лагерларининг ёпилишини, парагвай ватанпарварларига азоб беришнинг тўхтатилишини талаб қилди.

24 ЛАР КОМИТЕТИДА

НЬЮ-ЙОРК, 5 апрель. (ТАСС). Мустамлака мамлакатлар ва халқларга мустақиллик бериш тўғрисидаги Декларацияни амалга оширувчи махсус комитетда кеча Португалияга қарашли ерлардаги аҳволга доир масала муҳокама қилиб бўлинди. Ана шу ерларда мустамлакачи маъмурлар миллий озодлик ҳаракатини қурол кучи билан бостирмоқдалар.

Африка-Осиёдаги 13 мамлакат тақдим қилган резолюция проекти овозга қўйилди. Проект «тегишли чоралар кўриш», шу жумладан Португалиянинг репрессиячилик ҳаракатларига қарши жазо чоралари кўриш учун Португалияга қарашли ерлардаги аҳволнинг жиддийлигига Хавфсизлик Кенгашининг «эътиборини дарҳол жалб қилиш» ни кўзда тутади.

Проект умуман кўпчилик 19 овоз, шу жумладан СССР ва Африка — Осиё мамлакатларининг овози билан қабул қилинди. 5 делегация — АҚШ, Англия, Австралия, Италия ва Дания делегациялари овоз беришда бетараф қолиб, бунга «ҳамкорлик қилиш ва Португалиянинг позициясини равшанлаштириб олиш имкониятларидан ҳали тўлиқ фойдаланилмаганлиги»ни важ қилиб кўрсатдилар.

Бен Белланинг айтганлари

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). ЮПИ агентлигининг мухбири Жазоирдан хабар беради: Жазоир Министрлар советининг раиси Бен Белла Жазоир яқинидаги «Арриёд» халқ маорифи марказида нутқ сўзлаб, «гарчи биз коммунист бўлмасак ҳам, марксист бўлмасак ҳам, лекин биз Жазоирда ҳеч қачон антикоммунизм кампанияси ўтказмаймиз», деди.

Бен Белла жазоирликларнинг миллий мустақиллик учун олиб борган курашига социалистик мамлакатлар кўрсатган ёрдамга тўхталиб, Жазоир қўзғолончилари бу ёрдамни табриклайдилар, деди.

Жазоир ҳукуматининг бошлиғи Жазоир Саҳрои Кабирида Франция ядро синовлари ўтказаётганлиги ҳақида гапириб, бундай деди: «Бизнинг мамлакатимиз атом бомбаларини синаш учун полигон бўлиб қолишига асло йўл қўймаймиз. Франция ҳукуматига бу ҳақда маълум қилиб қўйилди».

Шу билан бирга, Бен Белла французларга ва жазоирликларга тегишли катта ер-мулкларни ҳукумат национализация қилади, деб айтди.

Бош министр Франция билан бўлаётган ҳамкорлик ҳақида гапириб, «бу ҳамкорлик мажбуриятга ёки гаровга ҳеч қачон айланмаслиги лозим», деб таъкидлади.

Бен Белла Мағриб мамлакатларини (Марокаш, Жазоир ва Тунисни) бирлаштириш планларига тўхталиб: «Агар бундай бирлаштириш империализмнинг қўлида «Ҳилоли шариф» мамлакатлари федерациясининг («Ҳилоли шариф» мамлакатлари федерацияси деган ниқоб остида Ироқ, Сурия, Иордания ва Ливанни Англия қўл остида бирлаштириш плани) ўзгартирилган бир тури бўлиб қоладиган бўлса, бундай бирлаштириш араб дунёсининг бирлигига тўғри келмайди, деди.

ИЛМИЙ-ТЕХНИКА ҲАМКОРЛИГИ

26 мартдан 4 апрелгача Москвада Совет-Финляндия илмий-техника ҳамкорлиги комиссиясининг тўққизинчи сессияси бўлиб ўтди.

Дўстона вазиятда ва ҳамжиҳатлик руҳида ўтган сессия вақтида комиссиянинг 1962 йил май ойида Хельсинкида бўлиб ўтган бундан олдинги сессияси қарорларининг бажарилишига якун ясалди ҳамда СССР билан Финляндия Республикаси ўртасида илмий-техника ҳамкорлигини янада ривожлантириш юзасидан киритилган таклифлар қараб чиқилди. Томонлар тегишли протокол имзоладилар.

Москвада имзоланган протоколга мувофиқ, Совет Иттифоқи 1963 йилда фин олимлари ва мутахассисларини қабул қилади ҳамда уларни қурилишга доир турли масалалар билан, енгил ва озиқ-овқат саноати корхоналари билан, шунингдек совет олимларининг қишлоқ хўжалиги соҳасидаги тадқиқотлари ва бошқа масалалар билан таништиради.

Финляндия шу давр ичида совет вакилларига енгил саноат, ўрмон, целлюлоза-қоғоз ва ёғочсозлик саноати корхоналари билан, қишлоқ хўжалиги, қурилиш ва бошқа масалалар билан танишиш имкониятини беради. (ТАСС).

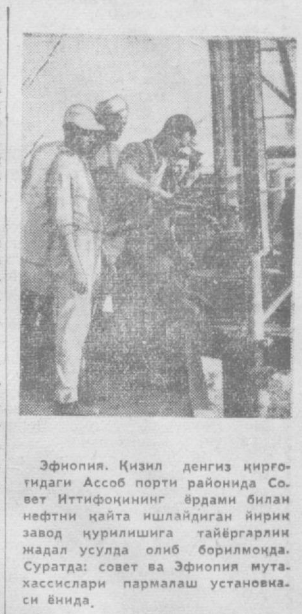

Эфиопия. Қизил денгиз қирғоғидаги Ассоб порти районида Совет Иттифоқининг ёрдами билан нефтни қайта ишлайдиган йирик завод қурилишига тайёргарлик жадал усулда олиб борилмоқда. Суратда: совет ва Эфиопия мутахассислари пармалаш установкаси ёнида.

Н. Олейников фотоси.
ТАСС фотохроникаси.

Редактор М. ҚОРИЕВ.

Ўзбекистон журналистлар союзида

Ўзбекистон Журналистлар союзи правлениесининг президиуми ўзининг область ва шаҳар бўлимларига партия ва ҳукумат раҳбарларининг адабиёт ва санъат арбоблари билан учрашуви якунларига, шунингдек Ўрта Осиё республикалари идеология ходимлари кенгашининг якунларига бағишлаб журналистларнинг йиғилишларини ўтказишни таклиф қилди. Оммани коммунистик руҳда тарбиялашда матбуот ходимларининг активлигини янада оширишга қаратилган бошқа бир қанча тадбирлар ҳам белгиланди. Жумладан, Тошкентда ва область марказларида журналистларнинг семинарларини ўтказиб, буларда партия ташкилотларининг пропаганда ва агитация ишларидаги тажрибасини, ёшларни меҳнат асосида тарбиялаш соҳасидаги тажрибани матбуотда ёритишга доир масалаларни муҳокама этишга қарор қилинди.

Ишчи ва қишлоқ мухбирларининг шу йил май ойида ўтказиладиган республика съездига тайёргарликда журналистларнинг иштироки тўғрисида қарор қабул қилинди. Газета ва журналларнинг редакцияларига, Союзнинг область бўлимларига актив билан ишлаш тажрибасини умумлаштириш, ишчи ва деҳқон мухбирларнинг рейдларини, ишчи ва деҳқон мухбирларининг журналистлар билан учрашувларини ўтказиш таклиф қилинди. Шунингдек, «Совет матбуоти — янги типдаги матбуот» деган Бутуниттифоқ виставкасига тайёргарлик юзасидан тадбирлар ишлаб чиқилди.

Президиум Союз правлениеси раиси З. И. Есенбоевнинг Жакартада Халқаро журналистлар ташкилоти президиумининг мажлисида ва индонезиялик журналистлар билан бўлган учрашувларда қатнашганлиги ҳақидаги ахборотини тинглади.

Мажлисда область бўлимлари бюроларининг Союзга янги аъзолар қабул қилиш ҳақидаги қарорлари ҳамда Тошкент шаҳар бўлими бюросининг Б. Х. Имомовни журналистика ишидан ажралганлиги ва аъзолик ҳақини тўламаганлиги учун Союз аъзолигидан чиқариш тўғрисидаги қарори тасдиқланди. (ЎзТАГ).

Телеграф хабар қилади

▲ Нью-Йорк штатининг қонун чиқарувчи мажлиси аҳолига бир йилда умуман икки юз ўттиз миллион доллар янги солиқлар солиш тўғрисидаги қонунни Нью-Йорк шаҳрида жорий қилиш учун шаҳар мэри Вагнерга ваколат берди.

▲ Португалия мустамлакачилари Африкадаги ўз мустамлакаларида маҳаллий аҳолининг миллий озодлик ҳаракатига қарши курашмоқ учун ҳарбий кучни кўпайтирмоқдалар. Салазар ҳукуматининг Биссауга (Португалия Гвинеяси) юборилаётган 500 солдат ва офицери тушган теплоход 3 апрелда Лиссабон портидан жўнаб кетди.

▲ Австралиядаги Янги Жанубий Уэльс штатининг ҳукумати касалхоналарда даволаниш учун олинадиган ҳақни ўрта ҳисобда йигирма беш процент кўпайтириш тўғрисида қарор қабул қилди. 1 майдан бошлаб касалхонада ҳар бир бемор энг арзон ўрин учун кунига уч фунт пул тўлайдиган бўлади. Операция қилдириш ва бошқа процедуралар учун тўланадиган ҳақ бу ҳисобга кирмайди. Янги Жанубий Уэльс соғлиқни сақлаш министри, федерал ҳукумат касалхоналарга ёрдамни кўпайтиришдан бош тортганлиги сабабли, штат ҳукумати шу чорани кўришга мажбур бўлди, деб айтди.

▲ Кейинги йилларда Япония пойтахти Токиода ўт тушиб ёнғин чиқишлар кўпайиб кетди. Ёнғинлар натижасида ҳар йил шаҳарга ўрта ҳисобда 39 миллиард иеналик зарар етмоқда. Ёнғинлар натижасида Токио аҳолисидан 160 минг киши бевосита шикастланмоқда. Шу йилнинг фақат уч ойи ичидагина Токиода 3.900 тадан кўпроқ ёнғин чиқди.

▲ Американинг «Шенандоа» компанияси Ғарбий Германия фирмаларига Американинг миллий байроқларидан катта қисмини этик артадиган латта қилиб ишлатиш учун сотди. Конгресс аъзоси Мэрфи буни «Америка одатларини ва обрўсини поймол қилишнинг энг ёмон намунаси» деб ҳисоблаб, бу олди-сотдини текшириб чиқишни талаб қилди.

▲ Америка саноат товарлари демпинг (атайин арзон қилинган) нархлар билан сотилаётганлиги натижасида Таиланднинг АҚШ билан қилаётган савдо-сотиғидаги пассив сальдо 1961 йилдагига қараганда 1962 йилда қарийб икки баравар кўпайди, яъни 618 миллион батдан 1 миллиард 112 миллион батга етди.

▲ Токионинг муниципал маъмурлари пойтахтнинг 10 миллионлик аҳолисига мурожаат қилиб, уларни сув истеъмол қилишни мумкин қадар камайтиришга чақирди. Пойтахт районида ёмғир ёғмаётганлиги сабабли Токионинг учта сув омбори қуриб қолмоқда (ТАСС).

МАИШИЙ ТЕМАДА

ХИЗМАТ ҲАҚИ НЕЧА ПУЛ?

Дарҳақиқат, сартарошхонада соқол қирдириш ёки соч олдириш ҳақи неча пул? Бунинг учун маълум норма белгиланганми? Нега сартарошхоналарда бир хил хизмат учун турлича ҳақ олинади? Келинг, ана шу тўғрида бир фикр юритайлик.

Пойтахтимизда маиший хизмат кўрсатиш ривожланган сари сартарошхоналар сони ҳам ортиб боряпти. Уларнинг кўпи механизациялашяпти дейиш мумкин. Намунали хизмат кўрсатиш учун ҳамма шароит бор, парфюмерия маҳсулотлари етарли, зарур бўлган бошқа ускуналар ҳам йўқ эмас.

Лекин... ҳа, масаланинг лекини бор-да. Сиртдан қараганда сартарошхоналарнинг иши ёмон эмас, мастерлар киришингиз билан мулойим кутиб олишади, соч-соқолингизни хафсала билан олиб атр-упа сепиб «гулдек яшнатиб» қўйишади. Пул олишга келгандачи... Ана шу ерда дилингиз жиндек ранжийди.

Биз фалон ерда фалон мастер фалончидан фалон тийин ортиқ олди мазмунидаги фактларни келтириб ўтирмаймиз. Бир хил хизмат учун турлича ҳақ олиниши, белгиланган тариф бузилаётганлигининг туб сабабларини, барча сартарошхоналар учун характерли бўлган «хусусиятлар» ҳақидаги мулоҳазаларни ўртага ташламоқчимиз.

«Ўзимга тўлаб қўяқолинг» деган сўзларни кўп усталарнинг оғзидан эшитиш мумкин. Бу эса олинган хизмат ҳақи устанинг чап ҳамёнига тушди деган сўз. Сартарошхоналардаги ҳисоб ва контроль ишларида тартиб-қоида йўқ. Планлар гоҳ пасайтириб, гоҳ ошириб юборилади. Усталар давлат планини бажаришгач бир неча соат «шахсий» планни тўлдириш учун устара қайрашади, бунинг учун икки хил найранг ишлатилади.

Мана, бу манзарага бир қаранг: клиент устадан хизмат ҳақи кўрсатилган карточкани олгач кассага пул тўлайди. Кассирлар клиентлардан ҳар бир мастер учун белгиланган план бажарилгунча пулни олиша беради. План тўлгач эса бояги ҳақиқий карточка олиб қўйилиб, устага бошқа янги карточка берилади. Бу шахсий план карточкаси смена охирида йўқ қилинади, тушган пул кассир билан мастер ўртасида тенг шерик. Бу биринчиси.

Иккинчи найранг шундан иборатки, уста карточкани кассирга узатгач, у клиент билан ҳисоб-китоб қилади. Лекин карточкага белги қўйилмайди, демак, пул «чап» кассага ташланади. Смена охирида шу, йўсинда тушган пуллар яна «арра» қилинади.

Ана энди бир поғона юқорига чиқамиз. Чунки калаванинг учи сартарошлик хизмати комбинати, маиший хизмат кўрсатиш бошқармаси ва планлаш ташкилотларига бориб тақалади.

Аввало баъзи бир рақамларга мурожаат қилайлик. Шаҳарда 129 та сартарошхона, 104 та филиал бор. Ўтган йили 5 миллионга яқин киши сартарошхоналар хизматидан фойдаланган. Бу яхши, албатта. Бироқ шуниси ёмонки, комбинат зарур асбоб-ускуна, парфюмерия ва бошқа инвентарлар фонди билан таъминланмаган. Бу эса «ўзинг учун ўл етим» қабилида иш тутишга мажбур қилади. Зарур нарсаларни усталар ўз пулларига сотиб олишади. Шундан сўнг бирни икки қилиб клиентдан «ундириб» олинади.

Комбинат ўз тармоқларини тўла таъминлаш учун йилига 24 тонна атр олиши керак эди. Лекин ўтган йили комбинатга қарашли сартарошхоналарда 11 тонна атр сарфланди, холос. Қолганичи? Бунга ким жавоб беради. Кўриниб турибдики, нормада белгиланганидан тенг ярми сарфланган бўлишига қарамай хизмат ҳақи ўзгармай қола берган.

Бошқа зарур нарсалар, чунончи: турли химикат, пергамент қоғози ва ҳоказоларни ҳам усталар ўзлари сотиб олишади. Сартарошхоналарда йиғилиб қоладиган кир-чирларни ювиш учун ҳам махсус одамлар ажратилган. Лекин булар хусусий тарзда уйларида ишлашади. Кўмир ҳақи кир ювувчиларга мастерлар ҳисобидан нақд тўланади.

Шуниси қизиқки, шаҳарда 40 га яқин будка мастерларнинг шахсий мулки ҳисобланади. Асбоб-ускуналар ҳам худди шундай. Комбинат асбоб-ускуналарни тузатиш учун мастерларга қанчадан-қанча пул тўлайди. Усталарнинг малакасини ошириш тартиби ҳам мутлақо нотўғри йўлга қўйилган. Комбинат раҳбарлари сартарошлар томонидан қилинаётган харажатларни кўра била туриб, пинакларини бузишмайди. Нега энди ҳар бир мастер устара ёки қайчини чархлатиш учун хусусий кишиларга 50 тийиндан тўлаши керак? Ёки бўлмаса нега машинанинг ҳар бир шчеткасини чархлатиш учун 1 сўмдан тўлаши керак? Хўш, мастерлар бу сарфланаётган пулларни қандай қилиб қоплашади? Очиқ-ойдин кўриниб турибдики хизмат ҳақини ошириб ёзиш ҳисобига клиент пулига қоплашади, қоплашганда ҳам ўзларига «чой чақа» қоладиган қилишади.

Ов ишқибозлари овчилик асбоблари магазинларида «16» калибрли ўқларнинг йўқлигидан ажабланиб юришмасин. Чунки бундай ўқларни комбинат улгуржисига сотиб олиб қўяди. «Ихтиро»ни қарангки, ундан кисточкага тутқич тайёрлашади. Шундай қилиб, ҳар йили ов милтиқлари учун мўлжалланган минглаб ўқ нобуд қилинади.

Сартарошхоналарни зарур инвентарлар билан таъминлаш масаласи жуда чатоқ, кўпгина тармоқларда стул ёки креслолар етишмайди. Мана, Киров кўчасидаги намунали сартарошхонани олиб кўрайлик. Бу ерга тиш лабораториясининг креслолари қўйилган. Уларнинг ҳар бири 520 сўм туради! «Бели оғримаганнинг нон ейишини кўр» деганларидек бу давлат маблағини кўкка совуриш эмасми?

Маиший хизмат кўрсатиш бошқармасидаги ўртоқлардан буларнинг сабабини суриштирдик. У ердагилар бутун айбни планлаштириш ташкилотларига тўнкашяпти. Уларнинг айтишича зарур асбоб-ускуналар ҳамда парфюмерия маҳсулотларига берилган заявкалари рад этилган.

Демак, эски ҳаммом, эски тос. Мастерлар керакли нарсани яна ўзлари сотиб олишаверади, харажатни қоплаш учун эса турли найранглар ишга солинаверади. Сиртдан қараганда «майда-чуйда»-га ўхшаб кўринган бу нарсалар замирида кўпчиликка маълум бўлмаган ножўя ҳаракатлар яшириниб ётибди.

Хўш, қани энди хизмат ҳақи неча пул бўлишини аниқ айтиб бўладими? Маиший хизмат кўрсатиш бошқармаси, сартарошлик хизмати комбинати раҳбарлари энди бу саволга лўндароқ жавоб беришармикин, ёки ўзлари сартарошларга қинғир йўллар билан бўлса ҳам план тўлдиришга фатво бериб келишаётгани учун тиллари қисиқмикин?

М. МАХМУТОВ,
П. НИШОНОВ.

Эскилик эшикка йўламасин!

„ТОҒОРА ТАШВИШИ" ГАЗЕТХОНЛАР МУҲОКАМАСИДА

Чилонзор районидаги Тельман номли маҳалла қизил чойхонаси бугун одатдагидан гавжум. Бу ерга райондаги Охунбобоев, Куйбишев, Навоий, Тельман номли, «2-бешйиллик» ва «Саричопон» маҳалласида истиқомат қилувчи 300 дан ортиқ уй-рўзғор ишлари билан шуғулланувчи хотин-қизлар тўпланишган.

Йиғилишни 95-мактаб директори Х. Абдуллаева очиб, бугунги йиғилишда «Тошкент ҳақиқати» газетасида босилган «Тоғора ташвиши» мақоласи муҳокама қилинишини айтганида, ўтирганлар жонланиб кетишди. Мақоланинг номи уларни қизиқтириб қўйди.

Шу мактаб ўқитувчиси М. Содиқова тўпланганларга мақолани ўқиб берганидан сўнг қизғин мунозара бошланди.

Биринчи бўлиб Тельман номли маҳалла хотин-қизлар советининг раиси, пенсионер Меҳри опа Усмонбекова сўз олди:

— Баъзи эскилик сарқитларига ўралашиб қолган аёллар тоғора ёки дастурхонсиз тўйга боришга уялишар эмиш. Қари аёллар бўлса тугунларини ўзлари кўтара олмасалар невараларига кўтартирадилар. Тўйга тоғора олиб борган аёл уни бўш қайтариб келса ношки эди-я, лекин улар тўйга олиб борган нарсаларини икки баравар қилиб қайтариб олиб келишади. Ахир ўзингиз ўйланг, шу қилиқ тўй эгасига ёрдамми ёки уни шилишми? Албатта, уни қарзга ботириш. Шунинг учун тўйга борган аёл тўй эгасига тоғорада ошнинг хоми, бир кийимлик чит ёки штапель олиб бориш ўрнига бирорта эсдалик совғаси тақдим этса қандай яхши? Узи ҳам хурсанд, тўй эгаси ҳам!

— Меҳри опамиз жуда тўғри гапирдилар, — деб сўз бошлади Охунбобоев номли маҳалла комитети раиси Марҳамат опа Кенжаева, — коммунизм қуряпмиз, одамлар осмонга учяпти, бу эса диний уйдирмаларнинг соҳталигини кўрсатяпти. Буни ҳаммамиз кўряпмиз. Мен бир нарсани айтмоқчиман: бир йигит уйланмоқчи бўлса 2—3 қоп ун, 100 килограмм гуруч, 8 — 10 бош-оёқ сарупо, пул, хуллас бир неча минг сўмлик харажат қилиши керак. Юз амри ширин, деб куёв тўйни ҳам ўтказади. Бироқ тўйдан кейин ҳам унинг қулоғи тинчимайди: чаллар қилиши, қайин отасига унинг яқин қариндошларига тўн кийдириши, ўз навбатида келин томон ҳам унга шуни қайтариши керак. Хўш қани айтингларчи, бундан нима фойда, наҳотки кишининг меҳр-оқибати, яқинлиги нарса билан, кийим-кечак билан ўлчанса. Бу икки томон учун ҳам ортиқча чиқим эмасми.

— Шу ерда ўтириб тунов куни рўй берган воқеа эсимга тушиб кетди, — деди сўзга чиққан «2-бешйиллик» маҳалла комитети хотин-қизлар советининг аъзоси Ҳабиба Жўраева. — Кўчадан келаётсам бир қиз бир аёлга шундай деяпти:

— Хола, суюнчи беринг, опамларнинг кўзлари ёриди.

— Вой, ўргилиб кетай, нима туғди опанг, — деб сўради ҳалиги хотин.

— Қиз...

— Қизми, — деди ҳалиги хотиннинг энсаси қотиб: — майли эсон-омон қутилибди, ма 50 тийин, ўғил бўлганда кўпроқ суюнчи берардим...

Мана, кўрдингизми бу одат ҳам баъзи аёлларимизнинг суяк-суягига сингиб кетган. Суюнчи олиш, суюнчи беришга хотима бериш керак!

Тельман номли маҳалла комитетининг раиси Р. Эгамбердиев қуйидагиларни айтди:

— Йигит уйланса албатта базм беради. Тўпланганларга ичкиликни бир амаллаб етказади ҳам. Кейинчи? Кейин маст бўлиб олган йигитлар бир-бирлари билан уришиб, тўйда шод бўлиб ўтирган кишиларнинг кўнглини ранжитишади. Бу бир томондан. Иккинчи томондан олганда йиғилганларнинг ҳаммасига ичкилик етказиб бериш, осонми ахир. Бу уйланаётган йигитга моддий жиҳатдан оғир. Мастлик орқасида не-не тўйлар азага айланганини биламиз. Маст аласт бўлиб кўчада қийқиришганини кўрсанг уяласан киши. Бундай тўйларда ҳеч ким роҳат қилмайди.

Сўзга чиққан маданият уйи директори Ф. Хўжаева ва Чилонзор район хотин-қизлар совети раисининг ўринбосари М. Мустафоевалар ҳам эскилик сарқитларининг барча кўринишларига зарба бериш лозимлигини айтдилар. Тўйларни янгича ўтказиш юзасидан фойдали маслаҳатларни ўртага ташладилар.

Йиғилишда қатнашган хотин-қизлар бошқа маҳалла меҳнаткашларига қарата мурожаат қабул қилиб, эскилик сарқитлари замонамизга ёт бўлган нарса эканлигини, уни турмушдан батамом сиқиб чиқариш, эшикка йўлатмаслик вақти аллақачонлар келганлигини таъкидладилар.

В. ОДИЛОВ.

Реклама ва эълонлар

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

7 АПРЕЛДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Ўзбек тилида: 12.00 — **Физкультура билан шуғулланинг**, 12.20 — **Инглиз тили дарси**, 13.00 — **Гайдар шу ерда яшаган** (очерк).

Рус тилида: 13.30 — **Ньютон қонунлари** («Мактабга ёрдам» циклидан суҳбат). 14.10 — **Юлдуз бола** номли бадиий фильм. 18.00 — **Урта Осиё республикалари ва Қозоғистон командалари ўртасидаги гимнастика мусобақалари** (Фрунзе шаҳридан). 19.00 — **Бор экан, йўқ экан, бир игна бўлган экан** (болалар учун кинофильм). 19.10 — **Телевизион янгиликлар**, 19.25 — **Концерт** («Қизил тонг» тикув фабрикаси Маданият саройи эстрада оркестри ижросида), 19.50 — **Оргозололик бандитлар** номли бадиий фильм.

Ўзбек тилида: 21.25 — **Телевизион янгиликлар**, 21.40 — **Концерт** (филармония ашула ва рақс ансамбли ижросида).

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

Фрунзе телевидение студияси эшиттиришлари: 18.00 — **СССР халқлари спартакиадаси олдидан**, 19.00 — **Ёш талантлар**, 19.35 — **Осмон сенинюрари** номли бадиий фильм. 20.55 — **Концерт** (жаҳон халқларининг қўшиқ ва рақсларидан), 21.30 — **Ҳужжатли фильм**.

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 7/IV да кундуз **Дон Кихот**, кечқуруи **Гулсара**, 9/IV да **Катта концерт**.

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА — 7/IV да кундуз **Шубҳа**, кечқурун **Алишер Навоий**, 9/IV да **Гамлет**.

СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА — 7/IV кеч соат 8 да Ўзбекистон ССР халқ артисти **Комилжон Отаниёзов** раҳбарлигида ва иштирокида **Хоразм ансамблининг концерти**.

КИНО

Каролина Риенская — «ВАТАН» (кеч соат 5, 6-40 ва 8-20 минутда), «ИСКРА» (кеч 7 яримдан), (эрталаб 11, кеч 5 ва 7 да), «СПУТНИК» (жуфт соатларда).

Асп билан юриш — НАВОИЙ номли, «ВАТАН», (кундуз ва кечқурун), «СПУТНИК» (тоқ соатларда).

Гаспароне — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Жунгли ўт ичида — «МИР» (кундуз 12, 4 ва кеч 8 яримда).

Шайтон тузоғи — «ВОСТОК» (эрталаб 11, кундуз 1, кеч 5 ва 9 да).

Махфий миссия — «МИР» (эрталаб соат 10, кундуз 2, кеч 6 ва 10 да), «ВОСТОК» (кундуз 3, кеч 7 ва 10-40 минутда).

Уч мушкетёр (1-серия — «ИСКРА» (кеч соат 7 гача).

Қор эртаги — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (эрталаб соат 10 да).

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА

ЯНГИ АТТРАКЦИОН

Анатолий Сокол

ўз ёрдамчиси —
ЭЛЕКТРОН-МЕХАНИК КИШИ
«РОБОТ» билан.

Бугун 3 марта томоша кўрсатилади: кундуз соат 12, 3 ва кеч 7 яримда.

МУҚИМИЙ НОМЛИ УЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ДРАМА ВА КОМЕДИЯ ТЕАТРИДА

7 апрелда
ЯНГИ СПЕКТАКЛЬ
Ҳамза Умаров асари

Ишқинг билан

3 парда, 5 кўринишли музикали комедия

Ҳамид Раҳимов музикаси.

Спектакль кеч соат 7 яримда бошланади. Билетлар сотилган.

Диссертация ёқлайдилар

1963 йил 18 апрель кундуз соат 12 да. Тошкент қишлоқ хўжалик институтининг илмий совети мажлисида (Гоголь кўчаси, 90-уй, 45-аудитория) қишлоқ хўжалик фанлари кандидати деган илмий даражани олиш учун:

С. А. Агишева: «Зарафшон водийсининг карбонат билан шўрланган гидроморф тупроғига узоқ суғоришнинг таъсири» деган темада.

А. Мирзаев: «Зарафшон водийсидаги сизот суви юза бўлган, шўрланмаган ерда ток ўстиришнинг баъзи бир ўзига хос хусусиятлари» деган темада.

Диссертациялар билан институт кутубхонасида танишиш мумкин (Киров кўчаси, 22-уй).

1963 йил 18 апрель кундуз соат 3 да. В. И. Ленин номли Тошкент давлат университети тарих факультетининг илмий совети мажлисида (К. Маркс кўчаси, 35-уй, 133-аудитория)

П. С. Заботин

фалсафа фанлари кандидати деган илмий даражани олиш учун: «Ч. Дарвин асарларида инъикос шаклларининг эволюция проблемаси» деган темада.

1963 йил 18 апрель кундуз соат 4 да, В. И. Ленин номли Тошкент давлат университети ҳузуридаги химия фанлари юзасидан илмий даражалар берувчи бирлашган илмий совет мажлисида (Т. Шевченко кўчаси, 1-уй, акт зали)

Н. Г. Сидорова

химия фанлари доктори деган илмий даражани олиш учун: «Ароматик углеводородларни циклоалкиллаш» деган темада.

1963 йил 18 апрель кеч соат 5 да В. И. Ленин номли Тошкент давлат университети биология-тупроқшунослик факультетининг илмий совети мажлисида (К. Маркс кўчаси, 35-уй, 133-аудитория)

З. В. Николаева

биология фанлари кандидати деган илмий даражани олиш учун: «Тошкент шароитида шумтол генератив қисмларининг морфогенези ва гуллаш биологияси» деган темада.

Диссертациялар билан университет кутубхонасида танишиш мумкин. (Куйбишев кўчаси, 10-уй).

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» («ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА») — Орган Ташкентских промышленного и сельского областных комитетов КП Узбекистана, Ташкентского горкома КП Узбекистана, промышленного и сельского областных Советов депутатов трудящихся.

Бизнинг АДРЕС: Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, 26-уй.

РЕДАКЦИЯ ТЕЛЕФОНЛАРИ: Редактор — 29004, редактор ўринбосари — 25885. Секретариат — 34808. Партия турмуши бўлими — 26232. Пропаганда ва совет қурилиши бўлими — 28761. Қишлоқ хўжалик бўлими — 29040. Адабиёт ва санъат, маданият, саноат, транспорт ва маҳаллий ахборот бўлимлари — 33786. Хатлар бўлими — 34048. Илғор тажрибаларни пропаганда қилиш штатсиз бўлими — 31.936. Эълонлар бўлими — 28142. Коммутатор — 30249 дан 30258 гача.

«Қизил Ўзбекистон», «Правда Востока» ва «Ўзбекистони Сурх» бирлашган нашриётининг босмахонаси.

Р. 06826. ИНДЕКС 64695 А. 1567.